

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Sürücülər yollara niyə balta-bıçaqla çıxır - təhlükə
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 3 sentyabr 2019-cu il Çərşənbə axşamı № 181 (7351) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Dövlət bütün bitkilərə görə subsidiya ödəyəcək - şərtlər

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən fermerləri sevindiren qərar

yazısı səh.7-də

Yeni siyasi məhbus siyahısı etirazla qarşılandı-reaksiyalar

yazısı səh.6-də

İrəvandan yeni Qarabağ bəyanatı-düşmən ölkənin növbəti təxribat cəhdi

yazısı səh.11-də

Badamdadakı villalardan axan su bir məhəlləni "gölə" çevirib - reportaj

yazısı səh.15-də

Türkiyə ilə viza rejiminin ləğvi Azərbaycana nələr qazandıracaq - rəylər

yazısı səh.3-də

Qazın təchizatında dayandırmalar azalacaq - rəsmi

yazısı səh.15-də

Almaniyada müəmmal qətl: Avropa Putin kabusu altında...

yazısı səh.9-də

Müxalifət liderlərinin qida təhlükəsizliyinə nəzarət olunurmu...

yazısı səh.10-də

İnsanların xaricdə vətən üçün darıxmasının psixoloji məqamları

yazısı səh.14-də

Elektron siqaretlər sağlamlıq üçün təhlükə mənbəyidir

yazısı səh.2-də

Regionlarda lisey sinifləri yaradılacaq

yazısı səh.3-də

PUTİNDƏN PAŞINYANA "SÜRPRİZ" - ERMƏNİSTAN ÜÇÜN KRİTİK AY

Rusiya prezidentinin hazırda həbsdə olan sabiq prezident Köçəryana sayca üçüncü təbriki rəsmi İrəvan üçün şok effekti yaradır; erməni baş nazirin bəyanatları başına bəla olur...

Hakimiyyət "savaş" mövqeyindən barış mövqeyinə keçir - səbəblər

Müxalifət partiyaları prosesi dəyərləndirdilər; **Qüdrət Həsənzadə**: "İslahatların gecikməsi iqtidarı xalqın böyük ictimai dəstəyindən məhrum edə bilər"

yazısı səh.5-də

Baxtiyar Sadıqov Siyavuş Novruzovun dediklərini cavabsız qoydu

yazısı səh.6-də

Elşad Hacıyev: "Bəzi diləncilər başına çadra örtüb turist görüntüsü yaradır və..."

yazısı səh.4-də

Tramp İranla vuruşmaqdan vaz keçdi

yazısı səh.13-də

Əfv Komissiyasının tərkibi dəyişdirildi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının tərkibi dəyişdirilib. "Report" xəbər verir ki, bununla bağlı Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, komissiyada Ramil Usubovun yerinə daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov, Mədət Quliyevin yerinə isə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin reisi Əli Nağıyev təyin edilib.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın tərkibi müəyyənləşib - fərman

"Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının üzvlərinin təyin edilməsi haqqında" sərəncamında dəyişiklik olunub.

APA-nın xəbərinə görə, bu, Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının üzvlərinin təyin edilməsi haqqında" 2004-cü il 21 aprel tarixli 196 nömrəli sərəncamında dəyişiklik edilməsi haqqında fərmanında əks olunub.

Fərmana əsasən, komissiyanın yeni tərkibi aşağıdakı kimi verilib:

"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Hüquq mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi, şöbə müdiri;

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq ekspertizası məsələləri şöbəsinin müdiri;

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri;

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin reisi".

Yağış yağacaq, temperatur düşəcək

Bakı və Abşeron yarımadasında sentyabrın 3-də bəzi yerlərdə yağış yağacağı, günün ikinci yarısında havanın dəyişkən buludlu, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Şimal-qərb küləyi əsəcək.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən APA-ya verilən xəbərə görə, havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 16-20, gündüz 23-26, Bakıda gecə 17-19, gündüz 23-25 dərəcə isti təşkil edəcək.

Abşeron çimərliklərində şimal-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pırşaqı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 22-23, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 23-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında sentyabrın 3-də bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Əsasən şimal və şərq rayonlarında yağışın leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 14-18, gündüz 22-27, dağlarda gecə 7-12, gündüz 13-17 dərəcə isti təşkil edəcək.

VIP sədri Əli Əliyev də AXH-dən çıxdı

Vətəndaş və İnkişaf Partiyası (VIP) Siyasi Şurasının iclası keçirilib. VIP mətbuat xidmətindən musavat.com-a verilən xəbərə bildirilir ki, iclasda ölkədəki mövcud ümumi vəziyyət, VIP-in Azərbaycan Xalq Hərəkatında (AXH) iştirakına xitam verilməsi, partiyanın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsi, təşkilatı strukturların fəaliyyətinin yeni şəraitə uyğunlaşdırılması məsələləri müzakirə olunub.

Məlumatda bildirilir ki, çıxışında ölkədə yaranmış vəziyyəti geniş təhlil edən VIP sədri Əli Əliyev hakimiyyətin ümummilli problemlərin həlli və siyasi açılım istiqamətində hər hansı ciddi addım atmağa meyillənmədiyini vurğulayıb. O, belə bir şəraitdə VIP-in və digər real müxalifət qüvvələrinin xalqı səfərbər etmək istiqamətində fəallığının artırılmasına ehtiyac olduğunu vurğulayıb.

Əli Əliyev AXH daxilində yaranmış vəziyyətə toxunaraq, müəyyən amillərin VIP-in hərəkatda iştirakına xitam vermək zərurətini doğurduğunu diqqətə çatdırıb.

Partiyanın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsinin vacibliyini önə çəkən Əli Əliyev VIP nümayəndə heyətinin Türkiyəyə nəzərdə tutulan səfəri haqqında məlumat verib. O, partiyanın Bakıdakı diplomatik korpusla təmaslarının da artırdığını qeyd edib.

Müzakirələrdə iştirak edən Siyasi Şura üzvləri VIP sədrinin toxunduğu məsələlər

ətrafında fikirlərini bildirərək, yeni situasiyada atılacaq addımları dəyərləndiriblər. Siyasi Şurada keçirilmiş səsvermədən sonra VIP-in AXH-də iştirakına xitam verilməsi haqqında qərar qəbul olunub.

□ SEVİNC,
Musavat.com

Ermənistanda Tələt Paşanı təhqir edən heykəlin qoyulmasına Türkiyədən etiraz

Türkiyənin Vətən Partiyasının Gənclər Təşkilatının sədri Özgür Bursalının rəhbərliyi ilə dünən Ankarada etiraz aksiyası keçirilib. APA-nın Türkiyə bürosunun xəbərinə görə, etiraz aksiyasına Osmanlı dövlətinin baş naziri Tələt Paşanın qatili olan erməni terrorçu Soğoman Tehliryanaya İrəvanda abidə ucaldılması səbəb olub.

Ankaranın Ulus rayonunda Atatürkün abidəsi önündə keçirilən tədbirdə çıxış edən gənclər bildiriblər ki, erməni soyqırımını yalanlayan Tələt Paşanı Berlində 1922-ci ildə xaincəsinə qətlə yetirən terrorçu Soğoman Tehliryananın heykəlinin ayağı altında bir dövlət adamının kəskin başının əks etdirilməsi türk millətinə həqarətdir, açıq-aşkar təxribatdır. "Tehliryan terrorçu, Tələt Paşa hürriyyət qəhrəmanıdır" şüarını səsləndirən gənclər dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarına və dünya ictimaiyyətinə çağırış ediblər: "Biz Vətən Partiyasının gəncləri olaraq söz veririk ki, Tələt Paşanın başını yerdə qoymayacağıq. Bu heykəl millətlər arasında kin və nifrəti püskürdür. Terrorçu heykəli ucaltmaqla Tələt Paşanı aşıya bilməzlər. Böyük hürriyyət qəhrəmanı Tələt Paşa tarixdəki şanlı yerini çoxdan qazanıb. O, bu torpağın yetiştirtdiyi ən böyük fədailərdən, vətənsəvərlərdən biridir. İmperialist dövlətlər "parçala və hökm sür" niyyəti ilə yenə də xalqlar arasında

nifaq salma əməllərindən əl çəkmirlər. Partiyamızın rəhbəri Doğu Perinçek bu yalanları Avropa İnsan Haqları Məhkəməsində sübuta yetirdi. Buradan Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidentini, xarici işlər naziri və digər hökumət rəsmilərini bu nifrət heykəlinin məhv edilməsi üçün hərəkatə keçməyə çağırıraq".

Qeyd edək ki, dünən Dünya Azərbaycanlıları Platformasının (DAP) Ankarada təşkil etdiyi "Dünya azərbaycanlılarının Türkiyə görüşü" adlı konfransında Türkiyənin Vətən Partiyasının sədri Doğu Perinçek Tələt Paşanın qatili olan erməni terrorçu Soğoman Tehliryanaya İrəvanda abidə ucaldılması ilə bağlı sərt fikirlərini bildirib və bütün dünya ictimaiyyətinə müraciət edib.

Tədbirdə Vətən Partiyası sədrinin çağırışına Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının İstanbuldan seçilən millət vəkili, Türkiyə-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq Qrupunun rəhbəri Şamil Ayrım da dəstək verib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

SOCAR əməkdaşlarının maaşını 20 faiz artırıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin əhalinin maddi rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirdiyi siyasi kursa uyğun olaraq, SOCAR prezidentinin əmri ilə şirkət üzrə bütün əməkdaşların əmək haqqı 20% artırılıb.

"APA-Economics"ə SOCAR-dan verilən məlumata əsasən, hazırda SOCAR Azərbaycanın ən böyük işəgötürənidir və 50 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı dayanıqlı iş yerləri ilə təmin edilib.

Qeyd edək ki, tarif vəzifə maaşının artırılması dənizdə və digər ağır iş şəraitində çalışan əməkdaşların real gəlirlərinə daha çox təsir göstərəcək.

Elektron siqaretlər sağlamlıq üçün təhlükə mənbəyidir

Son vaxtlar gənclər arasında elektron siqaret aludəçilərinin sayının artması və bunun çox ciddi təhlükə mənbəyi olduğu barədə Dünya Səhiyyə Təşkilatı xəbərdarlıq edib. ABŞ-də 200-ə yaxın insan elektron siqaret çəkmək nəticəsində xəstələnib.

Xüsusilə gənclər arasında elektron siqaretdən istifadə etmək vərdişi çox sürətlə yayılır. Bəzən gənclər elə düşünür ki, elektron siqaretlər ənənəvi siqaretlərdən daha az zərərli-dir. Bəziləri isə bunu siqareti tərgitməyin ən səmərəli üsulu kimi qəbul edirlər. Əslində isə bu, heç də belə deyil. Tütün dumanlı siqaretlərdən də bahalı olan elektron siqaretlər ürək-damar və onkoloji xəstəliklər riskini artırır.

AzərTAc xəbər verir ki, Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin həkimi Lətafət Dadaşova bu barədə deyib: "Elektron siqaret nikotinli və nikotinsiz olmaqla iki qrupa bölünür. Lakin əksər istehsalçılar onların tərkibinə mütləq nikotin daxil edirlər. Elektron siqaretin buxan tənəffüs yollarının və ağciyərlərin selikli qişasını məhv edir. Artıq bir çox ölkələrdə elektron siqaretlərin fəsadları qeydə alınıb".

Elektron siqaretlərdən gənclər arasında daha çox tütünçəkənin əvvəlində istifadə edildiyini bildiren mərkəzin şöbə müdiri Tofiq Musayev deyir: "Çox vaxt qapalı məkənlərdə siqaret çəkməyə icazə verilməyindən gənclər elektron siqarete meyl göstərirlər. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, çox vaxt elektron siqaretləri də, digər ənənəvi siqaretləri də eyni şirkətlər istehsal edirlər. Bu baxımdan, elektron siqaretlərin təhlükəsiz olması barədə deyilənlər, sadəcə, marketing siyasətidir".

Bir məqamı isə xatırlatmaq ehtiyac var: 2017-ci il dekabrın 1-dən "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən, bütün növ qalyanlar və elektron siqaretlər də həmin qanunun təsir dairəsində bütün məmulatlarına bərabər tutulur.

Azərbaycanın Türkiyə vətəndaşları üçün viza rejimini ləğv etməsi barədə qərarı sentyabrın birindən qüvvəyə mindi. Qərara əsasən, Azərbaycana 30 gündək müddətə səfər etmək istəyən Türkiyə Respublikasının ümumvətəndaş pasportuna malik vətəndaşları üçün viza tələbi ləğv olunur.

Bundan əlavə, Azərbaycan ərazisində 30 gündən artıq qalmaq istəyən Türkiyə vətəndaşlarının statusu Azərbaycanın müvafiq qanunları ilə tənzimlənir.

Qeyd edək ki, əvvəl bu addımı Türkiyə tərəfi atmışdı və illərdir Azərbaycanın nə üçün belə bir qərar qəbul etməməsi müzakirə edilirdi. Ekspertlər rəsmi Bakının bu addımını yüksək dəyərləndirir, siyasi, iqtisadi yöndə Azərbaycana bunun ciddi töhfələrinin olacağını vurğulayırlar. Eyni zamanda türk iş adamları tərəfindən ölkəmizə investisiya yatırımlarının kəskin şəkildə artırılacağı bildirilir. Turistlərin sayında da ciddi artımların olacağı istisna edilmir.

Politoloq Tofiq Abbasov
“Yeni Müsavat”a açıqlamasında Azərbaycan tərəfin qərarına bu cür şərh verdi: “Bunu gecikmiş qərar adlandırmaq olmaz. Subyektiv baxışma əsasən bunu deyirəm. Azərbaycanla Türkiyə bilirik ki, bir-birinə çox yaxın ölkələrdir, doğma məmləkətlərdir. Amma hər bir dövlətin geosiyasi maraqları, təhlükəsizlik spektrində tələbləri və standartları var. Məsələn, Türkiyənin özünə məqbul saydığı bildiklərini Rusiya, İran və Suriya sayı bilməz. Türkiyə ilə münasibətlərimizin yaxın olması heç də ona dəlalət etmir ki, kortəbii şəkildə hərəkət edək. Türkiyə viza məsələsini əvvəlcədən həll etdi. Çünki bildirdi ki, Azərbaycan ona doğma ölkədir, Azərbaycan vətəndaşları xoş niyyətlə qonşu ölkələrə gedirlər. Burada işgüzar da, şəxsi məsələlər də ola

Türkiyə ilə viza rejiminin ləğvi Azərbaycana nələr qazandıracaq - rəylər

“Bunun həm psixoloji, həm sosioloji, həm də siyasi əhəmiyyəti var”

bilər. Amma Azərbaycan bu məsələdə tələskənliyə yol vermirdi, çünki əvvəlcədən riskləri, təhdidləri, ortaya çıxıb iləcək problemləri nəzərə alırdı. Türkiyənin müstəqillik tarixi bir əsrə yaxındır. Amma Azərbaycan 30 ilə yaxındır müstəqildir. Bu baxımdan imkanlarımız, ölkənin daxilində, bölgədə olan vəziyyətlə bağlı götür-qoy etməkdə ciddi olmalı idi. Çünki biz müharibə dövründə yaşayan məmləkətik. Erməni təcavüzü hələ də davam edir. İstənilən ətrafdakı dövlətdən müxtəlif adamların hamısı heç də xoş niyyətlə Azərbaycana gəlmirlər. Təbii ki, beynəlxalq təcrübədə belə şeylər qəbul olunandır. Təhlükəsizlik orqanlarımız bu mə-

sələlərin hamısını ciddi şəkildə nəzərdən keçirir, diqqətdə saxlayır. Bütün məsələləri nəzərdən keçirdikdən sonra belə qərara gəldik ki, biz də Türkiyəyə adekvat cavab verməliyik. Onu da deyim ki, ilk növbədə bu, iki tərəfin bir-birinə yüksək etimadının mövcudluğundan xəbər verir. Yenə deyirəm, bu məsələdə Türkiyə bizdən əvvəl hərəkət etdi, çünki imkanları, bu sahədəki təcrübəsi bizdən daha çox idi. Azərbaycan da söz vermişdi və sözüne indi əməl etdi. Bu qərarın işgüzar müstəvidə ölkəmizə çox böyük xeyri var. Avropa İttifaqı Azərbaycan üçün viza rejimini yüngülləşdirəcək. Belə qərarlar işgüzar

adamlar üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, Türkiyə vətəndaşlarının Azərbaycana vizəsiz, maneəsiz, adi bir vəziyyətdə belə gedib-gəlməsi problemləri xeyli yüngülləşdirir. Həmçinin işgüzar ideyaların həyata keçməsi üçün də münasib bir şərait yaradır. Bu qərarın ancaq müsbət tərəflərindən danışmaq olar. Türkiyə bizim üçün olduqca yaxın dövlətdir. Bizim xeyli sayda şəxsi biznes, özəl sektor tərəfindən tətbiq edilmiş planlarımız, layihələrimiz, proqramlarımız var. Unutmaq olmaz ki, iri infrastruktur layihələrinin ətrafında xeyli sayda servis xidmətləri, şirkətləri var. Onlar

üçün də gediş-gəlişin yüngülləşdirilməsi çox vacibdir”.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli viza rejimi qərarının Azərbaycana gətirəcəyi üstünlükləri sadaladı: “Qardaş ölkə sayılan bu dövlətlə viza rejiminin qalması kifayət qədər suallar doğururdu. Türkiyədə səfərdə olarkən ən çox qarşılaşdığımız suallar bu idi. Gecikmiş olsa da, sonunda bu doğru qərar verildi. Bunun həm psixoloji, həm sosioloji, həm də siyasi əhəmiyyəti var. Təbii ki, bunun iqtisadi təsirləri də olacaq. Təxminən 10 il olar ki, Gürcüstan Türkiyəyə viza rejimini ləğv edib və artıq son iki ildə xarici pasport olmadan belə Gürcüstana türk vətəndaşları gələ bilirlər, şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd kifayət edir. Bu ona gətirib çıxardı ki, Azərbaycana bu gün Türkiyədən gələn turistlərlə Gürcüstana gedənlər arasında iki dəfədən çox fərq var. Yeni Gürcüstana iki dəfə çox Azərbaycanla müqayisədə türk vətəndaşı gəlir. Vizaların ləğvi Azərbaycanla bağlı mühüm amilə çevriləcək. Turizm axınının artması nöqtəy-nəzərdən proseslərə kifayət qədər təsir göstərəcək. Türkiyə tərəfdə bu məsələ kifayət qədər mediada gündəm oldu. Türk vətəndaşlarına bu xəbər

çatdırıldı ki, Azərbaycana azı bir ay müddətində vizasız getmək mümkündür. Bu da turist axınına kifayət qədər imkan verəcək. Viza rejimi iş adamları üçün də müəyyən problemlər yaradırdı. Hər dəfə Azərbaycanla gələndə viza məsələsi ilə məşğul olmaq, bunun müzakirəsini etmək, sənədləşmə işləri aparmaq çox vaxt bu fikirdən vaz keçməyə səbəb olurdu. Doğrudur, viza şərtləri xeyli asanlaşmışdı. Amma maneələri çox qalırdı. İndi isə çox asan vəziyyət yaranır. Ölkəmizdə türk vətəndaşlarının iş axtarma imkanları da xeyli çoxalır. Düşünürəm ki, bu, uğurlu nəticələr versə, bir müddətdən sonra müddətin artırılması məsələsi də gündəmə gələ bilər. Yeni bir neçə aydan sonra 30 günün 90 günə qədər artırılması məsələsi gündəmə gələ bilər. Əminəm ki, məlum qərarın kifayət qədər müsbət nəticələri olacaq. Bunu gören Azərbaycanın hökumət nümayəndələri, qərar verən şəxslər müddətin uzadılması barədə gələcəkdə qərar verə bilirlər. Bütün istiqamətlər üzrə kifayət qədər uğurlu, nəticə verə biləcək bir qərar oldu”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

AYB-də Nazim İbrahimovu kim əvəz edəcək?

Xəyal Rza: “Qurum hələ ki yeni təyinat barədə düşünmür”

Xəbər verdiyimiz kimi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədr müavini, nəşir Nazim İbrahimov vəfat edib. Mərhum sentyabrın 2-də dəfn olunub. Bu barədə qurumun mətbuat katibi Xəyal Rza məlumat yayıb.

Xatırladaq ki, Nazim İbrahimov ixtisasca geoloq-geofizikdir, elmlər namizədi olub. O, 1957-1970-ci illərdə mühəndis-geoloq, partiya rəhbəri, ekspedisiya başçısı, Bakı şəhərinin Yasamal (keçmiş Oktyabr) rayonu partiya komitəsinin I katibi (1971-1980), Poliqrafiya və Kitab Ticarəti Komitəsinin (Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi) sədri (1980-1988), 1991-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyası prezidentinin müavini, 1991-1992-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Ensiklopediyasının baş redaktoru, 1993-2005-ci illərdə “Azərbaycan” nəşriyya-

tının baş direktoru olub.

1975-ci və 1990-cı illərdə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı, Respublika Ali Sovetinin plan-büdcə komissiyasının sədri olub. Elmi tədqiqatla məşğul olub.

1995-2004-cü illərdə - Olimpiya Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Tennis Federasiyasının prezidenti, həlledici səsle Beynəlxalq və Avropa Tennis Federasiyasının üzvü olub.

Nazim İbrahimov 2006-cı ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədr müavini olub.

Bəs qurumun yeni sədr müavini kim olacaq?

Məsələ ilə bağlı AYB-nin mətbuat katibi Xəyal Rza “Yeni Müsavat”a açıqlama verir. O qeyd edib ki, qurum hələ ki yeni təyinat barəsində düşünmür:

“Nazim müəllimi yeni itir-

mişik və hələ ki bu məsələ ilə bağlı danışmaq tezdir. Ola bilər ki mərhumun qırx mərasimindən sonra bu haqda qərar verilsin”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Regionlarda lisey sinifləri yaradılacaq

2019-2020-ci tədris ili üçün Gəncə, Şirvan, Şəki və Qubada lisey sinifləri təşkil olunacaq.

Bu barədə APA-ya Təhsil Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr sektorunun baş məsləhətçisi Billurə Hacızadə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Gəncə şəhəri və Quba rayonunda Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü Respublika liseyinin, Şirvan və Şəki şəhərlərində isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyinin sinifləri yaradılacaq.

Lisey siniflərinin yaradılmasında əsas məqsəd bölgələrdə istedadlı uşaq və gənclərin potensial imkanlarının aşkarlanması, inkişaf etdirilməsi və səmərəli təhsil almaları üçün onlara lazımi şəraitin yaradılmasıdır.

Qəbul imtahanında iştirak etmək istəyən şagirdlər 2-6 sentyabr 2019-cu il tarixlərində Gəncə şəhəri (Gəncə şəhəri, Kəpəz rayonu, E. Allahverdiyev küçəsi 68), Şirvan şəhəri (Şirvan şəhəri, Xəqani küçəsi 16) Şəki şəhəri (Şəki şəhəri, Fuad Abdurahmanov küçəsi 1) və Quba rayonunda (Quba şəhəri 15-ci məhəllə) təşkil edilən komissiyalara aidiyyəti üzrə müraciət etməlidirlər.

Lisey siniflərinə şagird qəbulu əsasən 6, 7, 8 və 9-cu siniflər üzrə aparılacaq. Qəbul prosesində həmin şəhər (rayon) və ətraf rayonların ümumi təhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlər iştirak edə bilərlər. Bilik və bacarığı ilə seçilən və həmin liseylərdə oxumaq istəyən şagirdlər üçün seçim imtahanı keçiriləcək. Eyni zamanda son iki ildə Təhsil Nazirliyi tərəfindən keçirilən Respublika fənn müsabiqələrində yüksək nəticə göstərmiş şagirdlər 7, 8 və 9-cu siniflərə müsabiqəşiz qəbul ediləcəklər.

Paytaxtda ictimai mənəviyyət əleyhinə və milli mentalitetə zidd olan hallara qarşı mübarizə gücləndirilir. Bu məqsədlə sentyabrın 2-dən başlayaraq, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin (BŞBPİ) rəhbərliyi tərəfindən təsdiq olunan Tədbirlər Planına müvafiq olaraq, polisin səlahiyyətləri çərçivəsində konkret vəzifələr müəyyən olunaraq icraya yönəldilib.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a BŞBPİ-dən bildirilib. Məlumatda qeyd olunub: "Paytaxt sakinlərindən daxil olan müraciətlərin, müşahidə olunan sosial-neqativ halların təhlilləri göstərir ki, Bakıda fəaliyyət göstərən bəzi əyləncə-istirahət yerlərində - gecə klublarında, barlarda, hotel və motellərdə, mərkəzi küçələrdə ictimai mənəviyyət əleyhinə, əxlaqa zidd hallar var. Əxlaqa zidd olan bütün halların forma və təzahürlərinə qarşı mübarizənin effektivliyini artırmaq üçün milli-mənəvi dəyərlərimizə uyğun olmayan davranışların, ictimai əhəmiyyət kəsb edən digər neqativ halların qarşısının alınması üçün kompleks profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Əsasən Səbail rayonu ərazisində yerləşən "Fəvvarələr meydanı" və Nizami küçəsində, Nəsimi rayonu Səməd Vurğun və Nizami küçələrinin kəsişmələrində yüngül əxlaqlı həyat tərzini sürən şəxslərin profilaktikasına dair tərkibi əməliyyat, təhqiqat, ictimai təhlükəsizlik əməkdaşlarından ibarət fasiləsiz fəaliyyət göstərən xüsusi naryad qrupları yaradılıb. Paytaxtda xidmətin nümunəvi təşkili və aparılması, asayişin, vətəndaşların qanuni mənafələrinin hüquqazidd əməllərdən etibarlı qorunması nəzərdə saxlanılmaqla, müvafiq tədbirlər davam etdirilir".

Bəs bu günə qədər hansı tədbirlər həyata keçirilib və nəticəsi necə olub? Bu və ya digər

"Bəzi dilənçilər başına çadra örtüb turist görüntüsü yaradır və.."

BŞBPİ sözcüsündən ilginç açıqlamalar; Bakıda polis reyid keçirdi, 315 yüngül əxlaqlı qadın saxlanıldı

Elşad Hacıyev

məsələlərlə bağlı **BBPİ-nin mətbuat xidmətinin rəisi, polis mayoru Elşad Hacıyev** "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırır. O qeyd edib ki, ictimai qaydanın, təhlükəsizliyin təmin olunması istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirilir. "Bu tədbirlər eyni zamanda cəmiyyətdən, ictimaiyyətdən, mətbuatdan gələn çağırışlar əsasında formalaşır. Həmçinin bizim aşkarladığımız sosial neqativ hallarla paralellik əsasında aparılır ki, cəmiyyəti narahat edən neqativ hallar baş verməsin və yaxud bunun forma və təzahürləri müşahidə olunmasın.

sın ki, şəhərin mərkəzi küçə və prospektlərində əxlaqsızlıqla məşğul olan qadınların sayı çoxdur. Onların böyük əksəriyyəti demək olar ki, təkrarən saxlanılıb. Bu səbəbdən onların sayı bir qədər yüksək görünür. Bu istiqamətdə mübarizə sistemli formada davam etdirilir. Lakin ümumi təhlillər, vətəndaşlardan gələn müraciətlər, son illər paytaxtımıza turist axınına nəzərən əxlaq, sosial neqativ halların tam aradan qaldırılması üçün BBPİ rəhbərliyi müvafiq plan təsdiqləyib. Bu plan prezidentin 2001-ci il iyun tarixində "İctimai mənəviyyət əleyhinə olan hallarla mübarizənin gücləndirilməsi haqqında göstəriş" in əsasında hazırlanıb və yenidən icraya yönəldilib. Yeni bu, 2001-ci ildən başlayaraq artıq normativ hüquqi akt formasında polis tərəfindən icra olunub. Amma bu gün cəmiyyətdən gələn çağırışları da nəzərə alaraq bu istiqamətdə işlərin gücləndirilməsi ilə bağlı daha səmərəli işlər görməyə çalışırıq".

Saxlanılan qadınlar əsasən hansı yaş təbəqəsində olur? Aralarında azyaşlılar da varmı?

Bu suala cavabında qurum rəsmisi qeyd etdi ki, saxlanılanların arasında azyaşlı müşahidə olunmayıb: "Dilənçilik, tüfeyli həyat, əxlaqsızlıq, onların həyat düşüncə tərzinə çev-

rilib. Bir daha təkrarlayım ki, onların əksəriyyəti dəfələrlə saxlanılanlar, profilaktik tədbirlərdən nəticə çıxarmayanlardır. Amma bütövlükdə kütləvi olaraq biz insanları maarifləndirməyə, istiqamətləndirməyə, yol göstərməyə çalışırıq. Şəhərin mərkəzində bu cür neqativ halların baş verməsi hüquq normalarına zidd olmaqla yanaşı, həmçinin mənəvi-əxlaqi dəyərlərimizi deformasiyaya uğradan hallardır. Biz fəaliyyətimizi o insanları islah etməyə, maarifləndirməyə, tərbiyələndirməyə, profilaktiki iş qurmağa yönəldirmişik.

"Qeyd etdiniz ki, məsuliyyətə cəlb olunanların əksəriyyəti dəfələrlə saxlanılanlardır. Hər dəfə saxlanıldıqda cəza tədbirləri sərtləşdirilir, ya əvvəlki qaydada inzibati məsuliyyətə cəlb olunur" sualına BŞBPİ sözcüsünün cavabı belə oldu: "Əxlaqsızlıqla məşğul olmaq qanunumuzda inzibati xəta kimi təsbit olunub. Əməkdaşlarımız da buna uyğun protokol tərtib edir və işimizi bitmiş sayırıq. Lakin bütövlükdə bu problemə cəmiyyətin özü də maraqlı, səfərbər olmalıdır ki, bu cür neqativ hallar aradan qalxsın. İstədik və arzulaydıq ki, vətəndaşların sıx olduğu ərazilərdə sosial neqativ hallar olmasın.

Bəzən dilənçiləri fərqləndirə bilmirik, çünki onlar mərkəzi küçələrə gəldikdə elə qiyafələr geyinirlər ki, ya din-dar, ya da xarici turist görkəmi yaradırlar. Məsələn, çadra geyinib, öz əməlini həyata keçirir, insanlara yaxınlaşır. Polis ilk baxışda müəyyən edə bilmir ki, həmin şəxs dilənçidir, yoxsa paytaxt sakinidir. Onlar insanları öz duyğuları ilə inandıрмаğa çalışırlar. Təsəvvür edin ki, polis nə qədər diqqətli və məsuliyyətli olmalıdır ki, onları ayırd edə bilsin. Bu mənada polisin bu məsələdə üzərinə böyük yük düşür".

Bəs əxlaqa zidd hallar aşkarlandığı obyektlərin sahiblərinin də cəzalandırılması nəzərdə tutulubmu?

Bununla bağlı Elşad Hacıyev dedi: "Beyanətimiz əslində cəmiyyətə bir çağırışdır ki, neqativ hallara yol verməyin, aşkarlansa məsuliyyətə cəlb olunacaqsız. Bütün hallarda qanunvericilik polisə hansı səlahiyyətləri verib bə bunun çərçivəsində həmin obyektlərin sahiblərinə xəbərdarlıq olunacaq, əməlin tərkibinə görə hüquqi məsuliyyət yaradan formada bununla bağlı profilaktik tədbir görülməkdir.

Ümumiyyətlə, cəzalanma məsələsinin əleyhinəyəm. İnsanları daha çox maarifləndirməyə çalışırıq ki, bu cür əməllərdən uzaq olsunlar".

Q Xalid GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Əli Kərimli qorxuya düşüb, yoxsa özü oyun qurub?

Mühacir jurnalist: "Siyasətdə virtual silahlı təhdid ənənəsini iqtidar tərəfdarları deyil, AXCP üzvləri qoyublar"

Sosial şəbəkələrdə müxalifət və hakimiyyət tərəfdarları arasında yeni sözlər savaşı başlayıb. Əlində silah foto çəkilib özünü "fədalı" kimi reklam edən "Milli Fədailər Qrupu" nun rəhbəri Fuad Muradovun sosial şəbəkələrdə AXCP fəali Nicat Abdullazadəni hədələməsindən müxalifət gen-bol istifadə edir. Bu olayı hakimiyyətin adına çıxarmağa çalışan AXCP üzvləri söyüşlü statuslar yazırlar. Bütün bu olayların tək günahkarı kimi isə hakimiyyəti göstərir. Xüsusilə də cəbhəçilər AXCP lideri Əli Kərimlinin məsələ ilə bağlı statusundan sonra bu istiqamətdə daha da fəallıqlar.

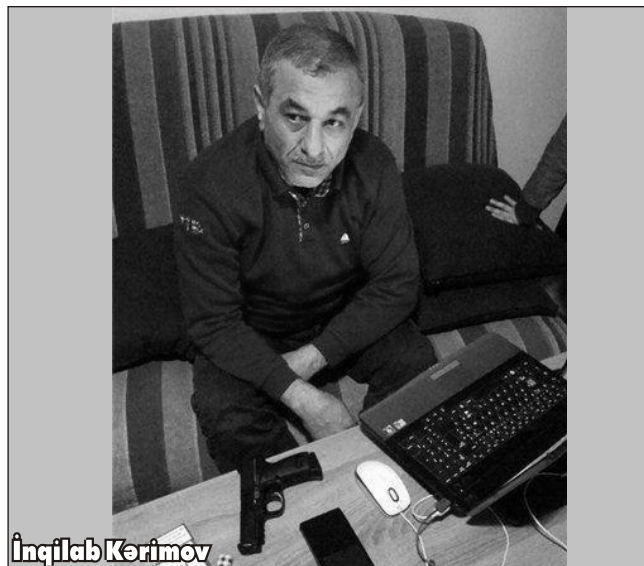
Belə ki, Əli Kərimli Fuad Muradovun bu hərəkətini hakimiyyətin sifarişli kimi qələmə verib.

Onu da qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı Fuad Muradovun özü sosial şəbəkədə canlı yayıma çıxaraq barəsində yayılmış ittihamlara cavab verib. Bildirib ki, silahlı şəkilləri 2015-ci ildə DİN və digər güc strukturları tərəfindən araşdırılıb və ondan izahat alınıb. Yeni belə anlaşılır ki, Əli Kərimli köhnə fotolara istinadən iddialar irəli sürür. Əli Kərimlinin bu olaydan hakimiyyətin əleyhinə istifadə etmə cəhdlərinə, sosial şəbəkələrdə insanları hakimiyyətin üzərinə qaldırma addımlarına isə prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov cavab verib.

Ə. Həsənovun statusunu təqdim edirik: "Özlərini hakimiyyətə "opponent" hesab

edən, siyasi fəaliyyətləri sosial şəbəkələrdə əsassız, qərəzli, şantaj xarakterli iddialar irəli sürməkdən ibarət olan ayrı-ayrı qrup və fərdlər ölkədə ictimai narazılıq formalaşdırmaq üçün ən səviyyəsiz və primitiv üsullara əl atmaqdan belə çəkinmirlər. Öncə də qeyd etdiyim kimi, AXCP sədri Əli Kərimli başının dəstəsi ilə birlikdə ölkədə və dünyada baş verən bütün mənfi yüklü halları Azərbaycan hakimiyyətinin və dövlətinin adı ilə bağlamağa cəhd göstərir. Bu mənada, əlində silah foto çəkdi-ri özünü "fədalı" kimi reklam edən birisini hakimiyyətlə əlaqələndirmək də həmin absurd iddiaların davamından başqa bir şey deyil..."

...Əli Kərimliyə xatırlatmaq istərdim ki, əli silahlı şəkil çəkdi-rib paylaşmaq onun özünün ortaya qoyduğu bir nümunədir. Əgər bu gün kimse bu "qəhr-

İlqab Kərimov

manlığı" təkrarlayırsa, bunun səbəbini hakimiyyətin siyasətində yox, AXCP-nin və onun başçısının əməllərində axtarmaq daha düzgün olar..."

Məsələnin müzakirəsinə sosial şəbəkələrdə xeyli ictimai şəxslər də qoşulublar. Xatırladı-lıb ki, siyasətdə bu kimi virtual təhdidlərin ənənəsini iqtidar tərəfdarları deyil, elə AXCP-nin üzvləri qoyublar.

Belə ki, jurnalist Elbəyi Hə-

sənli Fuad Muradovun hərəkətini pisləməklə bərabər Əli Kərimlinin Fransaya sığınan əmi-si oğlu İlqab Kərimovun bir zamanlar silahlı foto çəkdi-rək, iqtidar nümayəndəsini ölüm təhdid etməsinə də xatırladıb: "Fransada mühacir qis-mində yaşayan İlqab Kərimov da 7 yanvar 2016-cı ildə sosial şəbəkədə silahla fotosunu paylaşmışdı və iqtidar nümayəndə-sini ölüm təhdid etmişdi. O,

İŞİD-in də Azərbaycana gəlişini alqışladığını bildirmişdi: "İŞİD heç də hər adamın başını kəsmir... İŞİD 5 manata sifarişlə məhkəmə zalını dolduranların başını kəsir... İŞİD adını dindar qoyub, cindarlıqla məşğul olanların başını kəsir... İŞİD adını müxalifət qoyub, nazirliklərə dal qapıdan girib-çıxanların başını kəsir... Və düşünürəm ki, düz də edir... Azərbaycana xoş gə-lirsən, İŞİD..."

Əli Kərimli indi bu biabırçılı-ğa kəskin şəkildə etiraz etdiyi kimi, o vaxt da susmamalıydı. Hələ mən orasını demirəm ki, İlqab Kərimovun yazdığı o sersəm statusu xeyli cəbhəçi "like" etmişdi", - deyər, E.Həsən-li bildirib.

Jurnalist Jalə Mütəllibova müəllif yazısında məsələ ilə bağlı bildirir: "Silahlı şəkilləri yayılan adamı dövlətin yollama-dığına niyəsə əminəm. Çünki dövləti illərdir qoruyub, idarə edən təhlükəsizlik və güc or-qanları generallarının belə bəsit əməliyyatçı olmasını ağılım kəsmir. Qaldı qarşı tərəf belə bəsit iş təşkil edə bilərmə? Mümkün-dür. Bu arada o qədər uzaqda olmayan keçmiş xatırlamaq da yerinə düşər. Öz düşürgələrin-dən bir media adamına, hansı-sa fəala necə hücum təşkil edil-

məsini hamı xatırlayır yəqin..."

Onu da qeyd edək ki, yayı-lan məlumatlarda bildirilir ki, Fuad Muradov əslində hakimiyyətin deyil, AXCP-nin öz adamıdır. Belə ki, teleq-raf.com-un yaydığı məlumatda bildirilir ki, F.Muradov AXCP-Müsavat iqtidar dövrün-də ölkədə müxtəlif silahlı dəst-ələrdən birinin rəhbəri olmuş "Qazaxlı Alik" kimi tanınan Alik Muradovun oğludur: "Qazaxlı Alik" in silahlı dəstəsi digər silahlı dəstələr kimi Əli Kərimlinin dövlət katibi olduğu və hər əlinə silah alanın dövləti idarə etmək iddiasına düşdüyü bir hakimiyyətdə fəaliyyət göstərib. Bu silahlı adamın cəbhəçinin, hazırkı dövrdə ən azından ideoloji ola-raq AXCP-yə - Əli Kərimliyə ya-xın birinin oğlu olduğunu təsdiqləyir. F.Muradov da sosial şə-bəkə profilində atası "Qazaxlı Alik" in yolunu davam etdirdiyini açıq şəkildə ifadə edir... Rəhbəri olduğu partiyasının əsas funksionerlərindən biri, eləcə də doğma əmisi oğlu terrora çağırış edir, AXCP-Müsavat hakimiyyətinə "silahlı dəstə"lərdən birinin rəhbəri olmuş cəbhəçin oğlu "Milli fədai qrupu" yaradır və silahla foto çəkdi-ri, Əli Kərimli isə hakimiyyəti ittiham edir. Bu mənərdə Azərbaycan-da silahlı dəstə və terrora hansı siyasi qüvvənin meylli olduğun-u da ortaya çıxarır".

Q Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Son vaxtlar hakimiyyətin daxili siyasətdə sərt idarəçilikdən imtina etdiyi müşahidə olunur. Bu siyasət ilin əvvəlindən özünü daha qabarıq göstərir. Cəmiyyətin, ayı-ayrı vətəndaşların müraçiatı, istəyi həssas qarşılır, problem tez bir zamanda həll edilir.

Həmçinin kənardan görünən odur ki, hakimiyyət daxilində həтта belə xırda yumşalmalara qarşı da sərt çıxış edənlər mövcuddur. Çünki hakimiyyətin bu yumşalma ilə yanaşı, sərt xəttinin də davam etdirildiyinin şahidi oluruq. Hələ də insanları adi

da siyasi, iqtisadi, sosial problemlərini həll edər və dayanıqlı inkişaf istiqamətində irəliləyər. Yekunda isə hamımızın əsas ümummilli problem hesab etdiyimiz Qarabağın işğaldan azadlığına nail olarıq. Bu yöndə əminəm ki, müxalifət də

yetkililərinin sosial şəbəkələrə gəlmələri müsbət haldır".

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri, deputat Qüdrət Həsənquliyev isə moderator.az-a açıqlamasında bildirib ki, onun da bir vətəndaş kimi

Hökumət maaş artımından sonra bahalaşmanın qarşısını almağa çalışır...

Vahid Əhmədov: "Bu qədər böyük məbləğdə vəsaitin bazara daxil olması qiymətlərə təsir edə bilər"

Prezident İlham Əliyevin iyunun 18-də imzaladığı minimum aylıq əmək haqqının artırılması haqqında sərəncam artıq qüvvəyə minib və minimum aylıq əmək haqqının məbləği 250 manat müəyyən edilib. Xatırladaq ki, indiyədək bu məbləğ 180 manat olub. Minimum əmək haqqının artımı, ilk pilləsi minimum əmək haqqı məbləği səviyyəsində olan vahid tarif cədvəlinin bütün pillələri üzrə edilən artımlar da nəzərə alınmaqla, 950 min nəfərin (o cümlədən dövlət sektoru üzrə 600 min, özəl sektor üzrə 350 min nəfərin) maaşının artmasına imkan verir.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən bildirilib ki, Azərbaycan minimum əmək haqqının səviyyəsinə görə tək qonşu ölkələrlə deyil, MDB ölkələri ilə müqayisədə alıcılıq qabiliyyəti indeksi üzrə artıq ikinci yere sahibdir. Minimum əmək haqqının artımı əhali gəlirlərinin artımına səbəb olmaqla, əmək bazarındakı proseslərə də müsbət təsir edir, xüsusilə işçi qüvvəsinin rəqabət qabiliyyətinin artmasını, digər tərəfdən əməyin leqallaşdırılmasını stimullaşdırır.

Bundan əlavə, prezident İlham Əliyevin iyunun 18-də imzaladığı dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin əmək haqqının artırılması haqqında və dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan, bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin, idarəetmə və təlim fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin əməkhaqlarının artırılması haqqında sərəncam da artıq qüvvəyə minib. Bununla da sözügedən kateqoriyaya aid işçilərin aylıq vəzifə maaşları orta hesabla 20 faiz artırılıb.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan deputat Vahid Əhmədov bildirdi ki, bu qədər böyük məbləğdə vəsaitin bazara daxil olması qiymətlərə təsir edə bilər və hökumət bu istiqamətdə iş aparır: "Bu aydan etibarən əmək haqlarının artırılması kifayət qədər böyük bir məbləğin bazara daxil olması deməkdir və bu sərəncam təxminən 1 milyon 400 min nəfəri əhatə edir. Burada hökumətin üzərinə düşən işlərdən biri də bazara daxil olan vəsaitin qiymət artımını tətikləməsinin qarşısını almaqdır. Bazara daxil olan vəsait özünü necə aparacaq, ona baxmaq lazımdır. Bizə rahat edən əsas məsələ qiymət məsələsidir. Maaşlar artan kimi, istər obyektiv, istərsə də subyektiv səbəblərdən olsun, qiyməti artırmağa başlayırlar. Əgər bahalaşma baş verərsə, o zaman qiymət artımının heç bir əhəmiyyəti olmaz. Hazırda hökumət bu işlə çox ciddi məşğul olur və onun qarşısını almağa çalışır".

Deputat onu da vurğuladı ki, maaşların artırılması hər zaman davamlı olan bir prosesdir və davamlı da olmalıdır: "Biz 2020-ci ilin dövlət büdcəsini müəyyənləşdirərkən də bu məsələlərə toxunacağıq. Elə təbəqə var ki, orada yüksək maaşdan söhbət gedə bilməz. Müəllimlərin, həkimaların maaşları da buraya aiddir. Ancaq son artımlar, həm minimum əmək haqqı, həm pensiyalar, həm də özəl şirkətlərdə çalışanların əmək haqları ilə bağlı verilən qərarlar ümumilikdə böyük bir artımdır. O baxımdan insanların həyat şəraitinin yaxşılaşmasına müsbət təsir göstərəcək. Ancaq bir şərtlə ki, qiymət siyasəti bizim üçün problem yaratmasın. Mən obyektiv qiymət artımını başa düşürəm, əgər mal və ya onun hər hansı komponenti xaricdən alınarsa, onun qiyməti dəyişə bilər. Ancaq daxilə olan istehsal, xüsusən də ərzaq məhsullarının qiymətindəki artıma nəzarət mexanizmi həyata keçirilməlidir. Cavabdeh qurumlar bu işlə məşğul olmalıdır".

V.Əhmədovun sözlərinə görə, minimum əmək haqqının artımı kölgə iqtisadiyyatını da müəyyən həcmdə gün üzünə çıxaracaq: "Kölgə iqtisadiyyatını müəyyən qədər azaltmışıq, amma tamamilə ləğv etmək çətin məsələdir. Kölgə iqtisadiyyatını azaldıb elə həddə gətirməliyik ki, ümumiyyətlə, Azərbaycan iqtisadiyyatına təsir etməsin".

Deputatın sözlərinə görə, maliyyə bazarına böyük bir pul kütləsinin axını manata təzyiqləri formalaşdırma bilər: "Növbəti aydan əmək pensiyaları da artırılır, bunlar hamısı kompleks tədbirlərdir. Pensiyalar, yaşayış minimumu, müavinətlər və sair hamısı paralel olaraq artır. Bu, maliyyə bazarına böyük bir pul kütləsinin axını deməkdir. Bu axın manata təzyiqləri formalaşdırma bilər, devalvasiyaya qədər gətirib çıxara bilər. Ancaq mən inanmıram ki, belə bir hal baş versin. Çünki Mərkəzi Bank manat kütləsinə çox ciddi nəzarət mexanizmi həyata keçirir. Neftin qiyməti də hələ ki bizim istədiyimiz həddədir, 60 dollardır. O mənada devalvasiya gözlənilmir. Ancaq nəzarət qurumları qiymət artımına qarşı iş aparmalıdır. Ünvanlı sosial yardım, minimum ehtiyac meyarının artırılması da bu kompleks tədbirlərin bir hissəsidir. Ehtiyac meyarı ünvanlı şəkildə verilən yardımın miqdarıdır. İndi də uşaq pulu məsələsi gündəmədir, mən də uşaq pulunun verilməsinin tərəfdarıyam. Ancaq bütün bunlar ünvanlı olmalıdır".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
"Yeni Müsavat"

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Hakimiyyət "savaş" mövqeyindən barış mövqeyinə keçir - səbəblər

Açıq, əvvəlki illərdə vətəndaşların problemlərinə, çətinliklərinə məmurlar tərəfindən həssaslıq göstərilirdi. Sonradan prezident İlham Əliyevin məmurlar qarşısında qoyduğu tələblərdən sonra vətəndaşlara münasibətdə xeyli dəyişiklik baş verdi. Həmçinin ölkə başçısının özünün də sosial-iqtisadi sahəyə yönəlik ardıcıl addımları cəmiyyətdəki gərginliyi və müəyyən narazılığı aradan qaldırmış oldu.

Bu siyasət siyasi rəqiblərə münasibətdə də özünü göstərir. Hakimiyyət əvvəlki illərdə siyasi rəqiblərinə qarşı daha sərt və dözümsüz yanaşırdısa, indi bu rəftarı təmkinli siyasət əvəz etməkdədir. Hətta söyüş müxalifətinə qarşı belə yüksək dözümlülük nəzərəcarpacaq dərəcədədir.

Son günlər bəzi yüksək rütbəli məmurların sosial şəbəkəyə gəlməsi, buradan çağırışlar etməsi sözügedən siyasətin tərkib hissəsidir.

Bəs müxalifət nə düşünür? Hakimiyyətin yürütdüyü bu xəttin sonadək davam edəcəyinə inanırmı? Bu siyasətin hansı effektlərinin olacağını düşünür?

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, uzun illərdən bəri aparılan sərt idarəçiliyi nəzərə alsaq, son günlər atılan bəzi addımları nisbətən yumşalma hesab etmək olar. Əslində isə belə idarəçilik forması bütün normal hüquqi dövlətlərdə normaldır:

"Ancaq təəssüf ki, biz belə xırda yumşalmalara belə islahat cəhdi kimi yanaşmağa məcbur qalmışıq.

Tural Abbaslı:
"AĞ Partiya olaraq hər cür demokratik açıqlamaları müsbət qarşılayırıq"

etiraz aksiyalarına görə həbs edirlər, facebook statuslarına görə prokurorluq orqanlarına çağırırlar, məhkəmələrdə qurama işlərə görə illərlə həbs cəzası verirlər və sair. Odur ki, mən düşünürəm ki, iqtidarın özü üçün də sərt idarəçilikdən nisbi yumşaq idarəçiliyə keçid heç də rahat olmayacaq. Ancaq istənilən halda biz AĞ Partiya olaraq hər cür demokratik açıqlamaları müsbət qarşılayırıq və bu açıqlamaların köklü, ardıcıl, davamlı olmasına ümid edirik. Artıq iqtidar da bilməlidir ki, bu günə qədər aparılan sərt xətti dəyişməyin və müxalifətlə aradakı problemləri aradan qaldırmağın zamanıdır. Əgər bu prosesi bir daha uzatsalar, bu, nə iqtidar üçün, nə də Azərbaycan üçün xoş gələcək vəd etməyəcək. İqtidar köklü islahatlara başlamalıdır. Əgər həqiqətən də bu islahatlar aparılırsa və ortaya bu yöndə siyasi iradə qoyularsa, Azərbaycan tez bir zaman

Əli Orucov:
"Siyasi partiyalara, mətbuata, vətəndaş cəmiyyəti institutlarına yanaşma olduğu kimi qalır"

üzərinə düşənləri etməyə hazırdır və edəcək. Təki iqtidar səmimi və həqiqi siyasi iradə nümayiş etdirmir".

AMİP katibi Əli Orucov isə hakimiyyətdən öz siyasi rəqiblərinə və opponentlərinə qarşı hansısa yumşalma və humanistliyə cəhdlər edildiyini görmədiyini dedi: "Əksinə, düşünürəm ki, yaxın dövrlərdə münasibətlər daha gərgin və sərt xarakter alacaq. Qarşıdan bələdiyyə və parlament seçkiləri gəlir. Ümumən götürdükdə, siyasi partiyalara, mətbuata, vətəndaş cəmiyyəti institutlarına yanaşma olduğu kimi qalır. Ola bilər bir-iki məmur problemlərə yumşaq mövqe sərgiləyir. Bunu da iqtidarın ümumi siyasi kursunun dəyişməsi kimi qiymətləndirmirik.

Bəzi YAP funksionerləri real vəziyyəti anlamağa başlayıblar. Görürlər ki, sosial şəbəkələrin və sosial medianın ictimai şüura və proseslərə çox ciddi təsiri var. Bununla belə, YAP

Qüdrət Həsənquliyev:
"İslahatların gecikməsi iqtidarı xalqın böyük ictimai dəstəyindən məhrum edə bilər"

gözləntiləri çoxdur. Çünki cəmiyyətimiz dəyişiklik istəyir. Bunu görməmək mümkün deyil: "Yaranmış vəziyyəti bölgədə marağı olan güclər də görür. İslahatların gecikməsi iqtidarı xalqın böyük ictimai dəstəyindən məhrum edə bilər ki, bu da ölkəmizi təxribatlar qarşısında zəif edərdi. Hər hansı təxribatın arzuolunmaz ekstremist qüvvələrin hakimiyyətinə yol açma biləcəyindən əndişələnən xarici güclər, hətta daxilə ölkəni gücləndirəcək islahatların aparılmasında maraqlı olmasa da, Azərbaycanın daxili siyasətinə daha ciddi müdaxilə etmək barədə düşünür, iqtidar bu gün malik olduğu beynəlxalq dəstəyi itirərdi. Yalnız güc strukturlarının peşəkarlığına və sədaqətinə güvənmək aşırı arxayınçılıq olardı. İqtidar nə qədər ki, güclüdür, prosesin ağırlı olmasına baxmayaraq, cəsarətli qərarlar qəbul etməlidir".

Bəxtiyar Sadiqovun damara baxıb qan alması...

Xalid KAZIMLI

Qismətdə iki YAP funksionerinin mübahisəsində birini müdafiə etmək də varmış. Ancaq bu, onların siyasi mövqeyi ilə bağlı deyil, mübahisə tərəfinin biri media təmsilçisidir. Dolayısı ilə bu, onun - Bəxtiyar Sadiqovun rəhbərlik etdiyi həmkarlarımızın müdafiəsidir.

Onlara hücum edən isə YAP-çı deputat Siyavuş Novruzovdur. O, B.Sadiqovun baş redaktoru olduğu "Azərbaycan" qəzetində dərc olunan başsağlığı elanlarına görə alınan yüksək məbləğli ödənişləri qəzetə çox görüb.

Öncə onu deyək ki, bir başsağlığı elanı üçün 50, hətta 25 manat tələb olunması bir az çox kimidir. Başqa qəzetlərdə bu elanları xətirə, ya da 3-5 manata dərc edirlər.

Ancaq onu da nəzərə alaq ki, "Azərbaycan" qəzetində başsağlığı elanı verənlər sıradan adamlar deyillər, onların pulu, qazancı o qədər çoxdur ki, həmin elanlar üçün 500 manat da ödəyə bilərlər.

Bu baxımdan Bəxtiyar Sadiqov, necə deyirlər, damara baxıb qan alır.

Baxaq, görək, bu elanların dərci kimə daha çox lazımdır. Burada hətta "nəyə görə lazımdır" sualı da qoymaq olar.

Bu elanlar orta və yüksək rəngli məmurlara lazımdır. Onlar bu başsağlığı mətnləri vasitəsilə "belədə mən də varam" tövrü göstərir, əzizi rəhmətə getmiş vəzifəli şəxsə münasibətdə diqqət və sayğı sərgiləyir, bir növ piar aparırlar. Bildiyimiz kimi, piar və reklamın isə bəlli bir qiyməti var, bu ucuz şey deyil. Görünür, B.Sadiqov onların əsl niyyətini bilir deyər, öz qəzetinin kiçik xidmətinə babat qiymət qoyub.

İndiyədək hamı bu məzənnədən razıydı. Alan da məmnun idi, satan da. Birdən-birə nə oldu?

Belə bir versiya var ki, bu yaxınlarda bir yüksək vəzifəli şəxsin rəhmətə getmiş əzizinə görə verilən başsağlığı mətnləri və ödənişləri o qədər çox olub ki, Bəxtiyar Sadiqov bundan məmnunluq ifadə edib və bu söz ölü yiyəsinin qulağına çatıb. Elə Siyavuş Novruzovun ittihamları arasında B.Sadiqovun vəzifəli şəxslərin qohumları vəfat etdiyi zaman sevindiği məsələsi də yer alır.

Siyavuş Novruzovun ittihamları bir çox adamların gözlərinə şirin, qulaqlarına xoş gələ bilər, amma dərinə varanda onların heç biri ədalətli və tutarlı arqumentlər deyil.

Məsələn, Novruzov deyir ki, "Azərbaycan" qəzeti Sabir Rüstəmxanlının vaxtında 2 milyon tirajla nəşr olunub. Guya ki, Sadiqov gəlib, qəzeti batırıb. Elə deyil. Bu saat ölkədə heç bir qəzetin tirajı həmin o 2 milyonun 1 faizi qədər deyil. Sabah B.Sadiqovu baş redaktor vəzifəsindən çıxarsınlar, yerinə başqa bir media kapitanını, söz xiridarını qoysunlar, "Azərbaycan" qəzetinin tirajı yenə də bəlli rəqəmdən beş nüsxə artmayacaq.

Ona görə ki, media xüsusunda ölkədəki gerçək durum budur. Sovet dövründəki milyonluq tirajları da dəqiqəbaşı kimlərinə başına qaxmaq doğru deyil. O vaxt sovet hökuməti əmək kollektivlərində zorla abunə yazdırır, hər evə azı beş qəzet verirdi. Etiraz mümkün deyildi. Hətta kasıb tələbələr də qəzetlərə abunə olmağa vadar edirdilər. O milyonluq tirajların başlıca qaynağı zərəkə abunə kampaniyaları idi. Özbəşinə qoyulsaydıq, biz heç sovet vaxtında da kütləvi halda qəzet oxumaycaqdıq.

Bir də Siyavuş Novruzov deyir ki, bizim yolumuz haqq yoludur, Bəxtiyar Sadiqovunki isə ənləhəqq yoludur.

Amma bu ölkədə onların hər ikisini tanıyanlar yaxşı bilir ki, Novruzovun da, Sadiqovun da yolu eyni yoldur. Yalnız o ola bilər ki, onlar parlamente fərqli yollarla gəlirlər - yaşadıqları məkana uyğun olaraq.

Bəs Novruzov birdən-birə deputat həmkarına niyə hücum etdi? Bax, bu maraqlıdır. Həm də ona görə ki, 1993-cü ildən bəri iqtidar komandasında yer alan Novruzov belə hərəketlərin sarayda sevilmədiyini, komanda daxilində intriqaya yol verənlərin, monolitliyin pozulması görüntüsünü yarananların cəzalandırıldığını yaxşı bilir.

Güman ki, onun bu hərəketə görə cəzalandırılmayacağına, əksinə, addımının təqdir olunacağına dair təminatı var.

Saraydaxili intriqalar bizlik məsələ deyil. Ancaq bir jurnalist kollektivinin ayda bir neçə min manatdan artıq olmayan əlavə qazancını ümumiyyətlə məsələsinə çevirmək güllünc söhbətdir. Karvanı sarvanıyla birlikdə basıb yeyənlər var, onlardan danışmaq lazımdır. 50 manat nədir ki?

Xəbər verdiyimiz kimi, YAP icra katibinin müavini Siyavuş Novruzov "Azərbaycan" qəzetində başsağlığının pulla dərc edilməsinə etirazını bildirmiş və bununla tərəflər arasında gərgin söz atışması yaşanmışdı. S.Novruzov demişdi ki, "rəsmi şəxslərdən başqa, cənab prezidentin verdiyi başsağlığından başqa, digər şəxslərin rəsmi dövlət qəzetlərində başsağlığı verməsi qadağan olunacaq. Qəzetlərin son səhifəsi artıq başsağlığı mərasiminə dönüb. Xüsusilə də hökumət qəzetlərinin. Başsağlığı verilən yərə xəbər, yaxud da hansısa digər yazılar verə bilərlər. Bizim digər qəzetlərlə işimiz yoxdur. Söhbət dövlətin vəsaiti ilə çap olunan rəsmi qəzetlərdən gedir. Mən hesab edirəm ki, nəhayət, buna son qoymaq lazımdır".

S.Novruzov eyni zamanda bildirib ki, dövlət qəzetin kağız pulunu, çap pulunu da, icarə haqqını ödəyir: "Yeni qəzet havayı çap olunur. Əlavə yazılar-filanlar da öz yerində. Qəzet işçiləri bilirlər ki, əlavə gəlirlər də olur. İkinci növbədə bütün respublikada hər bir dövlət və hökumət orqanı, dövlət müəssisəsi bu qəzetə abunədir, pul köçürür. Bu vəsait hesabına da jurnalistlərin əmək haqqını tam şəkildə ödəmək mümkündür. Sən bu yükü jurnalistin boynuna niyə atırsan ki, jurnalistə əmək haqqını haradan verim? Mənbəni mən göstərirəm, get, o mənbədən ver! Üçüncü tərəfdən, başsağlığı ilə camaata məaş vermək olmaz! O, Allah tərəfindən də halal qəbul olunmur. Birinin şərinin hesabına digəri xeyir qazana bilməz! Dində də, Peyğəmbərimizdə də, Həzrəti Əlidə də o məsələ tamamilə qeyri-qanuni hesab olunur, şəriətə uyğun sayılmır. Ona görə də əgər jurnalistin əmək haqqını başsağlığı ilə verirsənsə, onda vay o jurnalistin halına!"

B.Sadiqovdan S.Novruzovun dediyi son iddialara münasibət öyrənmək istədik. Baş redaktor bildirdi ki, sözügedən mövzu ilə bağlı bütün fikirlərini daha öncə media vasitəsilə açıqlayıb: "Mən bütün dedikləri-

"Mən hələ facebookda "mam-ma" deyirəm"

Bəxtiyar Sadiqov Siyavuş Novruzovun dediklərini cavabsız qoydu, sosial şəbəkəyə gəlişinin səbəbini izah etdi

mi daha öncə demişəm. Bundan artıq heç nə deməyəcəm. Mən o adam deyiləm ki, mətbuat məni qızıqdıra. Sözü bir dəfə de-

Müəssisəmiz son zamanlar YAP rəhbərliyində və hakim vəzifələrdə təmsil olunan şəxslərin sosial şəbəkəyə gəlişi ilə öz gəli-

şi arasında hər hansı əlaqə olması ilə bağlı sualı da cavabladı: "Siz deyirsiniz, mən indi eşidirəm ki, kimlər bu ərafədə sosial şəbəkəyə gəlib. Bəyəm sosial şəbəkəyə gəlmək əmrə olan şeydir? Mən müxalifətin sosial şəbəkədə daha fəal, güclü olması ilə bağlı fikirləri qəbul etmirəm. Çünki sosial şəbəkədə o qədər insan var ki. Mən inanmıram ki, Azərbaycanda 1 milyondan çox müxalifətçi var.

Miting edəndə görmürük ki, nə qədər adamlar var? Mən, sadəcə, qıraqdan yavaş-yavaş facebooka gəlirəm. Hamı deyir ki, sosial şəbəkədə filan şey yazılıb, deyilib. Oradan sitat götürənlər çoxdur. Ona görə mən də gəldim. Amma mən söyüş adamı deyiləm. İnsanın üzünə deyər bilmədiyini sözü heç vaxt arxasınca demirəm. Öz şəxsiyyət və ləyaqətini qiymətləndirdiyim üçün özüməndən əskik bildiyim adamı təhqir etmirəm. Mən söyüşdən istifadə edə-cək adam deyiləm. Uşaq əvvəlcə bir heca deyir, sonra "mam-ma" deyir. Mən hələ facebookda "mam-ma" deyirəm".

□ Sevinc TELMANQIZI,
"Yeni Məsəvat"

Yeni siyasi məhbus siyahısı etirazla qarşılandı-reaksiyalar

Deputat: "Bu insanlar çox yanlış yol tutublar"

Novella Cəfəroğlu: "Gündə on dəfə siyahı hazırlanır"

Avgustun 31-də "Azərbaycan Siyasi Məhbuslara Azadlıq" İttifaqı (ASMAİ) ölkədə siyasi məhbus saydıqları şəxslərin yeni siyahısını yayıb. 8 qrupa təsnif edilmiş siyahıda 117 nəfərin adı var.

Onlardan 6-sı jurnalist və blogger, 1-i hüquq müdafiəçisi-dir. 6 nəfər də müxalif partiya və hərəkatların üzvləridir. Habelə siyahıda Avropada yaşayan mühacir Türkel Azertürkün bir qohumu da yer alır.

Orada ən çox şəxsin yer aldığı dindarlar qrupudur. Onların sayı 55 nəfərdir. Bu qrupda adı keçənlərin sayı "Gəncə işi" məhkəməsi ilə bağlı çoxalıb. Siyahıda ömürlük məhbuslar və başqa qruplar da yer alır.

Amma siyahıdan adları çıxarılanlar da var. Onlar bu yaxınlarda azadlığa qovuşan jurnalist Seymur Həzi və Məsəvat Partiyasının fəali Azad Həsənovdur.

Yeni açıqlanan siyahı kifayət qədər suallar yaradıb. Bu da səbəbsiz deyil. Çünki bu ilin martında imzalanmış son əfv sərəncamında 50-dən çox siyasi məhbus azad olunub. Həmin vaxtın üzərindən keçən aylar ərzində elə də ciddi həbslər baş verməyib. Bu, öncə Azərbaycanda, ümumiyyətlə, siyasi

məhbus olmadığını deyən iqtidar düşərgəsində ciddi narazılıq yaradıb.

"Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru, deputat Bəxtiyar Sadiqov dedi ki, Azərbaycanda adlarını hüquq müdafiəçiləri qoyub, əslində siyasi məhbus siyahısı ilə alver edən insanlar hələ də var: "Azərbaycan prezidenti dəfələrlə amnistiya elan edib. Eyni zamanda I vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə dəfələrlə "Amnistiya aktı" qəbul olunub. Azərbaycan iqtidarının xeyirxah addımı, mərhəmət göstərməyi ilə müxtəlif insanları vaxtından əvvəl azad etməyindən sui-istifadə olunması heç də xoşagələnlər deyil. Bunlar "beşinci kolon"un üzvlərinə çevrilən insanlardır

ki, "siyasi məhbus" siyahısı ilə Azərbaycana təsir etmək istəyənlərin oyuncaqlarına çevrilirlər. Bəzən bu siyahıların tutanların maddi maraqlarının olduğu sübut olunub. Nəyinsə qarşılığında insanları hazırladıqları siyahılara salırlar. Siyasətə məşğul olmamış adamları da müxtəlif bəhanələrlə siyahılardan daxil edirlər ki, guya nə zamansa hər hansı bir söz deyib. Azərbaycana düşmənlər kəsən qüvvələrin vasitəçilərinə çevrilən, kənardan ölkəmizə təsir etməyə çalışanlara dəstək verənlərin hərəketləri zaman-zaman başa düşülməli. Təəssüf ki, bu insanların qanları azərbaycanlı olsa da, onlarda azərbaycançılıq qalmayıb. Dövlətin öz mövqeyi var. Vaxtaşırı müxtəlif addımlar atılır. Bu insanlar seçilir, hansı islah olubsa, hansının ailə vəziyyəti ilə bağlı azad olunması vacibliyi üzə çıxıbsa, azad olunurlar. Bu cür halları alver predmetinə çevirmək nə hüquq müdafiəçisinə, nə də hansısa bir insana yaraşır. Yeni siyahını yaratmaq, son əfvdən qısa müddət keçməsinə baxmayaraq bir daha bunu meydana çıxarmaq xoş hal deyil. Süni bir şəkildə belə siyahılar hazırlamaq o insanlara yaraşmır. Biz hamımız hər şeyi yaxşı görürük. Təəccüblə qar-

şılamaq olar ki, bu insanlar çox yanlış yol tutublar. Bu cür addımlarla Azərbaycana təzyiç, təsirlər göstərmək mümkün deyil. Ölkə iqtidarını öz xeyirxah əməlinəndən dəşındırmaq mümkünədür. Eyni zamanda hansısa insanların adlarını siyahılara salmaq cinayət törədənərin vaxtından əvvəl azad olunmalarına nail olmaq mümkün deyil. Hər şey ədalət tərzisində çəkilir, ölçülür və obyektiv qərarlar qəbul olunur".

İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlunun yeni siyasi məhbus siyahısına mövqeyi belədir: "Açıq, yeni siyahıdan xəbərsizəm. Çünki gündə on dəfə siyahı hazırlanır. Sutkalıq cəza alanları da siyasi məhbus adlandırılıb, siyahıların şisirdirlər. AŞ PA həmməruzəçisi Azərbaycana gəlir. Onun gəlişinə hədiyyə hazırlayırlar. Hökumət görək bunlara cavab verməkdənsə, yerdə qalanları azad edib, onların əllərində heç bir əsas qoymasın. Son bir ildə 3/2 -i ilə çox adam azad olunub. Bu proses davam edəcək. Azadlığa çıxanları demirlər, hətta gizlətməyə çalışırlar. Bunların yeganə məqsədləri odur ki, kimlərisə ortalığa çıxarıb qrantlar alsınlar. Yaxınlarda siyasi məhbuslarla bağlı çox ciddi dəyişikliklər olacaq. Bunun ilin sonuna qədər baş tutacağı gözlənilir. Bizim daxil olduğumuz qurumun da siyahısı var. Bu siyahı Prezident Administrasiyasında, Avropa Şurası və digər qurumlarda var".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Məsəvat"

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi aqrar məhsul istehsalına görə veriləcək əkin subsidiyasının hesablanması üçün zəruri olan əmsalları müəyyən edib. Nazirlikdən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, bununla bağlı qərar Aqrar Subsidiya Şurasının avqustun 29-da keçirilən iclasında qəbul edilib. Qərar prezident İlham Əliyevin iyununda imzaladığı "Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının subsidiyalaşdırılması qaydası"nda nəzərdə tutulan mexanizmin tətbiqi məqsədi daşıyır. Əmsallar əkin sahəsinə görə müəyyən edilmiş baza məbləği olan 200 manata tətbiq ediləcək. Bu subsidiya bitkiçilik üzrə indiyədək verilən bütün növ subsidiyaları (yanacaq-motor yağları, gübrə və sair) əvəz edəcək.

Bununla bağlı keçirilən mətbuat konfransında kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Quliyev yeni qaydaları aqrar sektorda inqilabi addım kimi qiymətləndirdi. Bildirdi ki, hər bir bitki növü üzrə əmsallar elmi-tədqiqat institutları tərəfindən aparılmış tədqiqat və analizlərin nəticələri əsasında müəyyən ediləcək. Prezident tərəfindən təsdiqlənmiş qaydalara əsasən əmsallara hər il yenidən baxılacaq, zərurət yarandıqı təqdirdə dəyişikliklər olunacaq.

Gələn ildən etibarən Azərbaycan fermerləri becardıqları demək olar ki, bütün bitkiçilik məhsullarına görə dövlətdən dəstək alacaqlar. Bu şərtlə ki, əkinlər yaşayış məntəqələrindən kənarında həyata keçirilmiş olsun.

Qərara əsasən, fermerlərə subsidiya verilməsi üçün müxtəlif bitki növləri üzrə əkin əmsalları müəyyən edilib. Həmin əmsallar baza məbləğinə (200 manat) vurulacaq və bu yolla əkin subsidiyalarının məbləği müəyyən ediləcək. Beləliklə, buğda üzrə əmsal 1 müəyyən edilib. Bu o deməkdir ki, buğda əkin fermerlər hər hektar əkin sahəsinə görə dövlətdən 200 manat subsidiya alacaqlar.

Çəltik istehsalçılarna isə hər hektar əkin sahəsinə görə 280 manat subsidiya ödəniləcək. Bu bitki üzrə əkin əmsalı 1,4-dür. Amma bütün çəltik əkinlər subsidiya ala bilməyəcək. Bu imtiyazdan yalnız Ağdaş, Ağsu, Astara, Biləsuvar, Göyçay, Lənkəran, Masallı, Salyan, Samux, Ucar, Yevlax, Şəki və Zərdab rayonlarında çəltik əkinlər faydalanacaq. Yeni məhz bu rayonlarda çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi qarşıya məqsəd kimi qoyulub.

Soya və sorqo istehsalçıları üçün isə hər hektar əkin sahəsinə görə subsidiyanın məbləği müvafiq olaraq 260 manat və 100 manat olacaq. Bu bitkilər üzrə əkin əmsalları 1,3 və 0,5-dir.

Digər dənli və dənli paxlalar (arpa, çovdar, darı, vələmir, noxud, mərəci və s.) üçün isə əkin əmsalı 0,8 müəyyən edilib. Yəni bu bitkiləri becərənlər hər hektar əkin sahəsinə görə 160

stimullaşdırılır

Qərarda diqqəti cəlb edən əsas məqamlardan biri budur ki, dövlət intensiv texnologiyaların tətbiqini stimullaşdırır. Belə ki, Aqrar Subsidiya Şurasının qərarına əsasən, intensiv meyvə bağlarına damcı suvarma sistemi ilə təmin olunmuş aşağıdakı bağlar aid edilir:

- alma, armud, gilə (albalı),

lət dəstəyinin konkret rayonlara tətbiq olunmasıdır. İ.Quliyevin dediyinə görə, Aqrar Subsidiya Şurasının qərarına əsasən çəltik üzrə əkin əmsalı Ağdaş, Ağsu, Astara, Biləsuvar, Göyçay, Lənkəran, Masallı, Salyan, Samux, Ucar, Yevlax, Şəki və Zərdab rayonlarına şamil edilir, digər rayon və şəhərlər üzrə əmsal 0-a bərabər qəbul olunur.

ki, Tovuz, Yardımlı və Zaqatala rayonlarına şamil edilir, digər rayon və şəhərlər üzrə 0-a bərabər qəbul olunur.

Fındıq üzrə əkin əmsalı Ağstafa, Balakən, Zaqatala, Xaçmaz, Qax, Qəbələ, Quba, Şəki, Oğuz, Qusar, Qazax, Şabran və İsmayilli rayonlarına şamil edilir, digər rayon və şəhərlər üzrə 0-a bərabər qəbul olunur.

müəssisələrinə təhvil verilən pambığın hər tonuna 100 manat, quru tütünün hər tonuna 50 manat, yaş tütünün hər tonuna 5 manat, şəkər çuğundurunun hər tonuna 4 manat subsidiya ödənilməsi barədə qərar qəbul edib.

Aqrar Subsidiya Şurası həmçinin 2020-ci ildə toxum əmsalları və toxum subsidiyasının məbləği, toxum kvotası, tinglər

Dövlət bütün bitkilərə görə subsidiya ödəyəcək - şərtlər

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən fermerləri sevindiren qərar

üzrə illik kvota, toxum subsidiyasının hesablanması üçün istifadə ediləcək əkin ehtiyacları (istifadələrində olan torpaq sahələrinin hər hektarına görə fermerlərə satılan 1-ci və 2-ci reproduksiya toxum və tinglərin miqdarının yuxarı həddi) barədə də qərar qəbul edib.

İstixanalara subsidiya verilməyəcək

Qeyd edək ki, açıqlanan əmsallar üzrə subsidiyaların verilməsinə 2020-ci ildən başlanacaq. Həmin ildən subsidiyalar yalnız Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemi üzərindən verilməlidir.

Nazir müavini deyir ki, subsidiya hüquqi formasından asılı olmayaraq, bütün aqrar istehsalçılara verilməlidir: "Yeni burada fərq qoyulmayacaq ki, bu böyük şirkətdir, bu kiçik fermerdir. Dövlət bütün istehsalçıları dəstəkləyəcək. Hesablamalarımıza görə, 2020-ci ildə yeni qaydalarla verilməli subsidiyaların ümumi həcmi bu ilki səviyyədə olacaq. Xatırladım ki, bu il aqrar istehsalçılara 292 milyon manat subsidiyanın verilməsi nəzərdə tutulur. Biz çalışırıq ki, gələn ilki məbləğ bu çərçivədə olsun. Ola bilər ki, müəyyən azalma baş versin, amma yuxarı olması gözlənilmir".

İ.Quliyevin dediklərindən o da aydın oldu ki, heyvandarlıq üzrə subsidiya məbləğləri dəyişməyib: süni mayalanma ilə əldə olunmuş hər buzova görə 100 manat, hər an ailəsinə görə 10 manat subsidiya ödəniləcək. İstixanalara isə dövlət tərəfindən hər hansı dəstəyin verilməsi nəzərdə tutulmur.

Konfransda verilən məlumata görə, subsidiyaları aqrar istehsalçılara "Kapitalbank" çatdıracaq. İ.Quliyev deyir ki, bu bank bütün rayonlarda filialları olduğuna görə seçilib. Subsidiya üçün bank xüsusi kart tətbiq ediləcək, kartlar fermerlərə pulsuz verilməlidir.

Fermerlər aldıkları subsidiyanın yalnız 25 faizini nağdlaşdırıb xərcləyə biləcəklər. Qalan 75 faiz yalnız köçürmə yolu ilə xərclənməlidir. İstehsalçının istəyi ilə ona çatacaq subsidiya müvəkkil banklardan götürmüş olduğu kreditin ödənişinə yönəldilə bilər.

□ Dünya SAKIT, Fotolar Elçin ƏKBƏRİNDİR

Bütün növ bitkilərin yetişdirilməsi dövlət tərəfindən dəstəklənəcək

manat subsidiya alacaqlar.

Qarabaşaq və yer fındığı istehsalçılarına isə hər hektar əkin sahəsinə görə 180 manat subsidiya verilməlidir. Bu bitkilər üzrə əkin əmsalları 1,8-dir.

Zəfəran istehsalçılarına hər hektar əkin sahəsinə görə 400 manat subsidiya gözləyir. Bu bitki üzrə əkin əmsalı 2-dir.

Günəbaxanın hər hektarına görə aqrar istehsalçılar 200 (əmsal 1) manat, tütüna və şəkər çuğunduruna görə 280 (əmsal 1,4), bostan bitkiləri və pambığa görə 220 (əmsal 1,1), kartof və tərəvəzə görə 240 (əmsal 1,2), digər bitkilərə görə 100 (əmsal 0,5) manat alacaqlar.

subsidiya verilməlidir.

Çay plantasiyasının salındığı ilk 7 ildə hər hektara 700 manat (əmsal 3,5), ondan sonra isə 240 manat (əmsal 1,2), intensiv meyvə bağlarına (qərzəkli istisna olmaqla) ilk 4 il ərzində 800 manat (əmsal 4), sonra 240 manat (əmsal 1,2), intensiv qərzəkli meyvə bağlarına ilk 4 ildə 400 manat (əmsal 2), sonra 240 manat (əmsal 1,2), digər meyvə bağlarına 240 manat (əmsal 1,2), giləmeyvələrə 200 manat (əmsal 1) dövlət dəstəyi ödəniləcək.

Aqrar sektorda intensiv genişlənmə

üzüm sahəsinə görə bağın salındığı ilk 4 ildə hər hektara görə istehsalçı 600 manat (əmsal 3), ondan sonra isə 240 manat (əmsal 1,2) manat alacaq. Bu, 2019-cu ildən etibarən salınan bağlara aiddir. Ona qədər salınan bağlara görə 240 manat

gavalı, şaftalı (nektarin), ərik, alça və badam bitkiləri üzrə 1 hektara minimum 650 ədəd vegetativ calaqaaltı tingin ekildiyi bağlar;

- xurma və nar bitkiləri üzrə 1 hektara minimum 450 ədəd tingin ekildiyi bağlar;

- limon, portağal, naringi və feyxoa bitkiləri üzrə 1 hektara minimum 650 ədəd tingin ekildiyi bağlar;

- fındıq bitkisi üzrə 1 hektara minimum 330 ədəd ocağın olduğu bağlar;

- əzgil, zoğal, iyde, əncir, qoz, zeytun və digər bitkilər üzrə 1 hektara minimum 330 ədəd tingin ekildiyi bağlar.

Üzüm və intensiv meyvə bağları üzrə subsidiyalar 2019-cu ildən başlayaraq salınmış bağlara şamil ediləcək. Digər meyvə bağlarına görə əkin subsidiyası 1,2 əmsal üzrə verilməlidir. Subsidiya verilməli digər meyvə bağlarında 1 hektara ekilmiş tinglərin minimum sayının 90 ədəd olması şərti müəyyənləşib.

Rayonlar üzrə ixtisaslaşma dəstəklənir

Qərarda daha bir mühüm məqam bir çox bitkilər üzrə döv-

İmam Hüseyinə minnətdarlığım

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

"Məzlumların göz yaşı derya olacaqmış, -
Deryaları, ümmanları neylərdin, ilahi?!"

(Sabir)

Azərbaycan camaatının çoxu şiə müsəlmanlarıdır və bu camaat üçün hazırda məhərrəmlik ayı başlamışdır. Əslində bu ay başqa aylardan fərqli olaraq 30 gün deyil, 60 gün çəkir. 40 gün imamların yasını saxlayırlar, 10 gün qabaqdan ağlaşma olur, 10 gün də axırdan. Niyə belə olur, izah eləməyə uzun vaxt lazımdır, bilsəniz gələcək məhərrəmliyə qədər yaddan çıxaracaqsınız, həm də nəyinizə lazımdır? Əsas odur mollalarımız, müctəhidlərimiz, üləmalarımız, şeyx və imamlarımız bunu bilsinlər. Qara camaat başını aşağı salıb duasını eləməli, yuxarıdan verilən göstərişləri yerinə yetirməlidir. Əks halda, cəhənnəmdə əqrəblər gəlib adamı qışqırırlar.

Məhərrəmlik mərasimləri azı 150 ildir camaatımızın qabaqda gedənləri, maarifçiləri arasında müzakirə olunur. Mirzə Cəlilin, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin, "Molla Nəsrəddin" jurnalının başına toplaşan dəyərli başqa yazarlarımızın bu temada onlarla, bəlkə yüzlərlə cızməqaraları vardır. Deyiblər Kərbəla meydanı bugünkü Azərbaycandır, buyurun, onun üçün vuruşun. Deyiblər 1300 il qabaq Ərəbistan yarımadasında olmuş hadisənin yasını indiyə qədər çəkmək düz deyil. Xüsusilə bu ayda baş yarmaq, zəncir vurmağı kəskin tənqid ediblər. Hətta Mirzə Cəlil bir felyetonunda yarızarafat-yarıgerçək iddia edib ki, guya məhərrəmlikdə zəncir vurmağı... qarabağlılar kəşf eləyibdir. Guya İbrahim xanın vaxtında bir qrup qarabağlı gənc hansisa qələti edibmiş, cəzadan gizlənməmişlər. Bir gün xanın vəziri Molla Pənah Vaqifin məsləhətiylə hansisa təntənəli mərasim zamanı bu gənclər ağ geyinib, sinə döyərək, zəncir vuraraq xanın qabağından keçirlər, xan da bunu xoşlayıb onların günahını əfv edir. Sonradan bu mərasim el adətine çevrilir. İndi də zəncirə, sinə döyməyə, matəmə mənfi münasibət qalır, bəziləri adamları qanvermə aksiyalarına dəvət edirlər.

Məncə, klassiklərimiz məhərrəmliyin Azərbaycan xalqı üçün ictimai-siyasi, sosial-fiziki əhəmiyyətini dərk etmirdilər. Bizə zəncir vurmaq, ağlamaq olduqca vacibdir. Misal üçün, hazırda toylarda iki aylıq fasilə yaranıb. Görün bu nə qədər önəmli nəfəslikdir! Yoxsa hər gün ölkə boyunca toylarda kütləvi davalar, başında boşqab sınıyan bəylər, təpik altında qalan gəlinlər, şişlənen qudalar, doğranan yengələr və sairə haqda xəbərlər gəlirdi. Rəsmi statistika vardır: bir il ərzində Azərbaycanda toylarda axıdılan qanın miqdarı məhərrəmlikdə başını yaranların axıdığı qandan 1300 litr çoxdur! Tək davalarla iş qurtarmır, toylarda verilən zir-zibil yeməkləri, vaxtı keçmiş, itin qabağına atsan itin yemədiyi qidalar üzündən hər həftə azı 2-3 kütləvi zəhərlənmə xəbərləri alırıq. Hansisa oliqarx məmurun, nazirin, deputatın, rəisin saxladığı şadlıq sarayına pul qazandıрмаq üçün insanlar aylıq maaşlarından yüzlərlə manatı "uf" demədən axıdırlar. Desən gəl bu əlli, yüz manata bir yetimə kitab, dəftər-qələm alağ verək, hamısı ağzını əyər. Ancaq bambılı toy mərasimlərimizə qaça-qaça yazdırırlar. Üstəlik, azı iki ay bu evlənməyən erkək və dişi cütlüklərin dünyaya yeni uşaq gətirməsi ehtimalı da sifra yaxınlaşır. Bundan yaxşı nə ola bilər? İmamlara xalqımızın yolunda şəhid olduqları üçün şəxsən öz adımdan minnətdarlığımı bildirirəm. Zilləti ilə barışan toplumun artması günahdır.

Məncə, iki ay yas azdır, nəse səbəblər tapıb məhərrəmliyi ilin qalan on ayına da uzatmaq çox yaxşı olardı. İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır. Siz bunu bacararsınız.

Rusiya növbəti dəfə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyana "sürpriz" edib. Belə ki, prezident Vladimir Putin Ermənistanın həbsdə olan keçmiş prezidenti Robert Köçeryana 65 illik yubileyi münasibətilə təbrik məktubu göndərmiş.

Dünyanın aparıcı ölkəsinin prezidentinin başqa ölkənin cinayətdə suçlanaraq həbsə atılmış prezidentini təbrik etməsi sıradan bir məsələ deyil. Onu da xatırladaq ki, bu, məhbus Köçeryana Putinin ilk təbriki deyil. Xatırladaq ki, Ermənistan Xüsusi İstintaq Komitəsi tərəfindən 2008-ci ilin mart ayında konstitusiyaya quruluşunu devirməkdə və külli miqdarda rüşvət almaqda günahkar bilinən R.Köçeryan ilk dəfə 2018-ci ilin iyununda həbs edilmişdi. O zaman hətta Rusiya XİN-in başçısı Sergey Lavrov da N.Paşinyanı siyasi rəqiblərinə qarşı qisasçılıqdan çəkinməyə və həbsləri dayandırmağa çağırırdı. Bundan sonra Köçeryan həbsdən buraxıldı və ad günü münasibətilə ilk təbrik zəngi V.Putindən gəldi. Lakin sonradan Köçeryanın növbədənəknar parlament seçkiləri ilə bağlı revanşa hazırlaşması və sərt bəyanatları Paşinyanı narahat etdiyi üçün dekabr ayında eks-prezidentlə bağlı növbəti dəfə həbs-qətimkan tədbiri seçildi.

Cari ilin 18 mayında R.Köçeryan Qarabağ separatçıları A.Qukasyan və B.Saakyanın girov qoyması müqabilində azadlığa buraxıldı. Lakin Paşinyan bu dəfə də güzəştə getmədi və qərarı geri oxutdu. 25 iyunda isə Xocalı canisi kimi tarixə qara ləkə kimi düşmüş R.Köçeryanla bağlı qərar ləğv edildi və o, yenidən həbsə göndərildi. Hətta azadlıqla bağlı qərar çıxaran hakimin də "dərslər"inin veriləcəyi bildirildi. Hakim David Qriqoryana qarşı artıq cinayət işi qaldırılıb. Hakim kimi onun səlahiyyətləri də müvəqqəti olaraq dayandırılıb.

Lakin görünən budur ki, Ermənistanın ikinci prezidenti Paşinyandan qisas almaqda israrlıdır. Yerli saytlardan birinə müsahibə verən Köçeryan baş naziri öz düşməni adlandırmışdı. "Siyasi proseslərdən danışıqdan belə terminlərdən istifadə etməzdim. Amma Paşinyanı mənə ilişdiyinə görə peşman edəcəyəm. Düşünürəm ki, hakimiyyətin qorxutduğu birinci instansiya məhkəməsinin hakimi mənə o qədər nifrət etmirdi ki, prosesi gecə 01:30-da təyin etsin. Bunun kimi lazım olduğunu bilirəm" - Köçeryan demişdi. Köçeryan Rusiya prezidenti Putinlə dost olduqlarını və postunu tərk etdikdən sonra keçən 10 il ərzində six münasibətlərini qoruyub-saxladıklarını da deyib. Bununla da o, hakimiyyətə meydan oxumasının əsas "siri"ni açıqlamış olub.

Belə bir durumda Rusiya liderinin həbsdə olan Köçeryana yubiley məktubu göndərməsi N.Paşinyanın "əcalinin yetişdiyi" qənaətini yaradır. Xatırladaq ki, hələ ötən il Paşinyan hakimiyyətinin uzun çəkməyəcəyi barədə xəbərdarlıqlar edirdilər. Təsəvvür edin, hakimiyyətdə olduğu 16 ay müddətində N.Paşinyanın gözü yolda,

Putindən Paşinyana "sürpriz". Ermənistan üçün kritik ay

Rusiya prezidentinin məhbus Köçeryana sayca üçüncü təbriki rəsmi İrəvan üçün şok effekti yaradır; erməni baş nazirin bəyanatları başına bəla olur...

qulağı səsdə qaldı, amma Putindən ona baş nazir seçilməsi ilə bağlı təbrik gəlmədi. Amma bu müddətdə Moskvadan məhbus Köçeryana 3 təbrik göndərildi, özü də nümayişkarana şəkildə. Putin hətta R.Köçeryanı Yeni il münasibətilə də təbrik etdi. Ancaq 2018-ci ilin son günlərində parlamentə qələbə qazanıb Moskvaya böyük ümidlərlə yollanan Paşinyan nə seçkilərlə, nə də Yeni ilə əlaqədar təbrik almadı. Üstəlik, Rusiya İrəvana satdığı qazın qiymətini qaldırdığını elan etdi.

"Putinin həbsdə olan Köçeryana təbrik məktubu göndərməsi əslində Rusiyanın Paşinyan hakimiyyətinə münasibətini əks etdirir. Köçeryan Rusiya tərəfindən əvvəldən açıq dəstəklənir. Məncə, Paşinyan sonrası Ermənistan hakimiyyətinin taleyini Rusiya indidən müəyyənləşdirib".

Bu sensasion fikirləri "Yeni Müsavat"a ermənişünas alim, politoloq Qafar Çaxmaqlı söylədi. Ekspertin sözlərinə görə, Köçeryan özü olmasa da, onun komandasından olan birisini gətirib başa keçirmək Rusiya üçün çətin olmayacaq: "Mən o fikirdə deyiləm ki, Paşinyan ssenarisinin arxasında Rusiya olmayıb. Ermənistanda vəziyyəti gərginləşdirmək isə elə indi də Rusiyanın əlindədir. Bu içimi kimi şeydir, çünki Ermənistan iqtisadiyyatı Rusiyadan asılı vəziyyətdədir. Bir çox müəssisələr birbaşa Rusiyanın mülkiyyətidir. Onları birində üç günlük dayanma növbəti krizisi özü ilə gətirə bilər. Rusiyanın Paşinyanla işləməyəcəyi siyasi anlamda da bəlli olub. Onunla bağlı gedən oyunlar Qərbin Ermənistanla bağlı atacağı addımları öyrənməkdən başqa bir şey deyildi. Rusiya əmin olub ki, onun forpostu Rusiyadan imtina edib Qərbin qucağına sığınmaq həvəsində deyil. Bu, sadəcə, indiki halda mümkün

görünür. "Köçeryan mesajı" Paşinyan hakimiyyətini özünü yığıdırmağa sövq edəcək". **Q.Çaxmaqlı şübhə etmir ki, bu payız Ermənistanın vəziyyəti gərgin olaraq qalacaq:** "2020-ci ildə Ermənistanın aldığı kreditlərin qaytarılmasına başlanılacaq, o halda durum bahiməli olacaq. Ermənistan borcları qaytarmaq iqtidarında deyil və borcu olan Rusiyadan daha çox asılı olacaq. Bu mənada Qarabağ dünyünün açarının Rusiyanın əlində olduğunu deyən deyər haqlıdır. Ermənistan Rusiyanın dediyindən çıxmayacaq. Əcəba, Rusiya Qarabağ ərazisini Azərbaycana qaytarmaq kimi təşəbbüsdə bulunarmı, bunu zaman göstərəcək".

Politoloq Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsi günlərini xatırladaraq bildirdi ki, ermənilərin oyun qurduğu indi daha aydın görünür: "Serj Sərkisyan kənardan olan basqılara dərniş gətirə bilmirdi, xüsusən Qarabağ rayonlarının qaytarılması məsələsi qarşısında heç nə edə bilmirdi. Bu dəfə "məxməri inqilab" oyunu oynadılar. Bu keçən müddətdə sadələh erməni xalqı gözəlçirdi ki, həyatında hansisa dəyişiklik baş verəcək. O olmayınca etirazlar başladı. Bunun xeyli davam edəcəyi qənaətinəyəm. Ola bilsin Kreml onu dəyişdirsin... Bir ölkə ki, başqa bir ölkənin vassalı rolundadır, onu istənilən səmtə sürükləmək mümkündür. Paşinyan Xankəndində etdiyi bəyanatdan sonra geri verir. Çünki Kreml istəmir ki, hər hansı siyasət açıq efrilə səsləndirilsin. Rusiyanın məqsədi Qarabağ problemini həll etmək deyil, onu uzatmaq siyasəti aparır. Bu siyasətin daşığı cızığından çıxarsa cəzalandırılır".

N.Paşinyan isə son açıqlamalarında Rusiyaya münasibətdə "çoxəsrlilik komplekslər-

dən azad olmağı" məsləhət görür. Baş nazir ardınca Rusiyanın Azərbaycana silah satması faktını xatırladı. Bununla da dolayısı ilə Rusiyaya meydan oxumaqda haqlı olduğunu nümayiş etdirmək istəyib. N.Paşinyan bu fikirləri Fransa mediasına açıqlamasında söyləyib. Qeyd edib ki, Ermənistan və Rusiya suveren müttəfiqlərdir. Əgər Moskvanın hansisa məsələ ilə bağlı şübhələri varsa, İrəvan da analoji hüquqa malikdir.

Göründüyü kimi, N.Paşinyan öz ölkəsinin Rusiyanın forpostu olmadığı görüntüsünü yaratmağa çalışıb. Putinin Qarabağ klanının lideri R.Köçeryanı açıq şəkildə müdafiə etməsi qarşılığında erməni baş nazirin mövqeyi maraqlı perspektivlər vəd edir.

Zəruri xatırlatma edək: V.Putinin oktyabr ayında İrəvana səfəri nəzərdə tutulub. Rusiyanın Ermənistandakı səfiri Sergey Kopirkin deyib ki, V.Putin Avrasiya İqtisadi Şurasının İrəvanda keçiriləcək iclasında iştirak edəcək. Rusiyanın mətbu orqanları isə bir müddət əvvəl yazmışdı ki, Putin İrəvanda R.Köçeryanla görüşmək istədi. Yubiley təbriki əslində Paşinyan üçün "qara kağız" mənasındadır. İrəvana verilən mesaj, eyni zamanda baş nazir üçün gerisayım deməkdir. Artıq 31 avqustdan etibarən Paşinyana vaxt verilib; ən azı səhvini düzəltmək, "Putinin dostu"nu həbsdən buraxmaq üçün. Nikol odla su arasında qalıb, bir tərəfdə qəzəbli Rusiya, digər tərəfdə Rusiyadan dəstək alan və ondan qisas alaçağını bəyan edən Qarabağ klanının canı lideri... Bir aylıq vaxt var. Bütyün hallarda görünən odur ki, bu payız Ermənistanda çox maraqlı proseslər baş verə bilər...

Q. E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Almaniyanın həftəlik "Bild am Sonntag" qəzeti ikinci çəçən müharibəsinin fəal iştirakçısı Zəlimxan Xanqoşvilini öldürməkdə şübhəli bilinən killərin fotosunu yayımlayıb. Azeuronews.com xəbər verir ki, bu, 49 yaşlı Vadim Sokolovdur. "Bu killər Berlində Putin üçün öldürdü?" başlıqlı xəbərdə alman qəzeti yazıb ki, 2009-cu il tarixli biometrik olmayan pasportla viza alaraq Almaniya gələn killərin yaşayış yeri Sankt-Peterburq göstərilib.

Qəzet iddia edir ki, əslində bu adda biri Sankt-Peterburq şəhərində yaşamır. Ona verilən pasport və Şengen vizası saxta olub. "Bild am Sonntag"ın danışıdığı xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşları bildiriblər ki, qətdə şübhəli bilinən V.Sokolov Almaniya yalnız Z.Xanqoşvilini öldürmək üçün gəlib. Eyni zamanda killərin Rusiya silahlı qüvvələrinin hərbi kəşfiyyatının mərkəzi idarəetmə orqanı olan Baş Kəşfiyyat İdarəsi (rus. Qlavnoe razvedivatelnoe upravlenie - QRU) ilə əlaqəsi istisna edilmir.

Zəlimxan Xanqoşvili Gürcüstanın əsasən çəçenlərin yaşadığı Pankis dərəsində anadan olub. O, müharibədən sonra Rusiya tərəfindən axtarışa verilib. Daha sonra Z.Xanqoşvili Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin Antiterror bölməsinin əməkdaşı vəzifəsində çalışıb.

Hələ 2014-cü ildə Z.Xanqoşvilini Pankisin Duisi kəndində məsciddə partladaraq öldürmək istəyiblər. 2015-ci ildə isə o, Tiflisin mərkəzində yenidən sui-qəsdə məruz qalıb. Silahlı adamlar ona 4 dəfə atəş açıblar. Yalnız xəstəxanaya vaxtında çatdırılması həmin vaxt onu ölümdən qurtarıb. İkinci sui-qəsdəndən sonra Z.Xanqoşvili Ukraynaya köçüb və burada Rusiyaya qarşı mübarizəsini davam etdirib. Ukraynaya köçən bir sıra Putin rejimi əleyhdarlarının aqibətlərinin acı sonluqla bitməsi onu Almaniya köçməyə və burada sığınacaq istəməyə məcbur edib. Son dövrlərdə onun Brandenburq və Berlində yaşadığı bilinirdi.

Z.Xanqoşvili bu il avqust ayının 23-də Berlinin Moabit rayonundakı bir parkda başına yaxın məsafədən atəş açılmaqla qətlə yetirilib. Almaniya hüquq-mühafizə orqanları sui-qəsdin olduqca peşəkar şəkildə planlandığına, həyata keçirildiyinə və xarici ölkənin kəşfiyyat strukturu tərəfindən icra olunduğuna diqqət çəkib.

Beləliklə, alman mediası Rusiya prezidentini killərdən istifadədə ittiham edir. Bir dövlət başçısına qarşı bu qədər ağır ittiham irəli sürülməsinin arxasında hansı məqsədlər ola bilər? Putinin Almaniya və ümumiyyətlə, Avropa ilə münasibətlərinin gərginləşməsinə bu ittiham yol açarmı? Bu, həm də Putinə qarşı gələcəkdə ciddi hüquqi ittihamlar üçün ilkin hazırlığın simptomları sayıla bilərmi?

Almaniyada müəmmalı qətl: Avropa Putin kabusu altında...

Almaniya mediasının Rusiya prezidentinə killərdən istifadə ittihamının səbəbləri nədir?

Politoloq Nəzakət Məmmədova "Yeni Müsavat"ə bildirdi ki, Putinə qarşı bu ittihamlar bir neçə səbəbdən qaynaqlanır. Bu, onun keçmişdə DTK çəkisti olmasından irəli gəlir. Qərbdə SSRİ DTK-sı barədə indiyədək ağılasığmaz əfsanələr dolur, "soyuq müharibə" dövründə dünyanı lərzəyə salan SSRİ kimi fövqəldövlətin xüsusi xidmət orqanı barədə hələ də xof qalmağa davam edir:

"Əslində Qərb üçün Putinin psixoloji portreti onun çekist, kəşfiyyatçı obrazında təcəlli edir və bir qayda olaraq Qərbdə sovet çekistləri təxribatlar törədən, düşmənlərinə qarşı amansız sui-qəsdlər törədən qəddar, məxfi, gözəgörünməz fövqəllinsanlar kimi bir obrazda təsvir edilmişdir. Rusiya kimi bir dövlətin başında Putin kimi bir çekistin olması bu xofu artıq bir kabusə çevirib. Ona görə də istənilən hadisəni sui-qəsd kimi görürlər, yaxud bu cür təqdim etməkdə maraqlıdırlar. Sanki Avropada yenidən Soyuq müharibə yəlləri əsir və kommunizm kabusu başqa bir formada qayıdır".

Politoloq vurğuladı ki, Putin dövlətçiliyi hər şeydən üstün tutan bir təkəkkürə malik siyasi xadimdir. O,

sovet cəmiyyətinin yetirdiyi insandır: "O, prezident olduqdan sonra həm ölkə daxilində, həm xaricdəki fəaliyyəti ilə daima sübut edib ki, dövlət marağı onun üçün müqəddəsdir, hər şeydən, hətta insan həyatından daha

sui-qəsdə məruz qalması məntiqli idi. Lakin sonradan məhkəmə prosesində aydın oldu ki, sui-qəsd Vatikandakı kardinallar təşkil etmiş ola bilərlər. Bu misal ona görə çəkmək zərurəti yaranır ki, bəzən Qərb xüsusi xidmət

üstündür. O, sovet xüsusi xidmət orqanlarının yetirməsidir və orada əsas prinsip dövlətin marağı və təhlükəsizliyi olub, nəinki insan hüquqları və s. Bu baxımdan Qərb siyasi texnologları bu faktdan siyasi məqsədlər üçün çox məhərrətlə istifadə edir. Bir çox sui-qəsdlər var ki, əslində sovet dövründə, yaxud müasir dövrdə onlar rus xüsusi xidmət orqanlarının adına yazılır. Halbuki ittihamlar heç bir dəlil-sübutla öz təsdiqini tapmayıb. Bəzən Rusiya ətrafında xof yaratmaq, spekuliyasiya etmək, Rusiyani müəyyən diskreditasiya etmək üçün bir çox cinayətlərdə Rusiya xüsusi xidmət orqanlarının izinin olması qeyd edilir. Lakin bunların heç biri indiyədək tam sübuta yetirilməyib.

Məsələn, 1981-ci ildə Roma Papasına sui-qəsd sovet DTK-nın təşkil etdiyi Qərb bütün dünyaya car çəkdi. İlk baxışdan bu, ağlabatan idi. Çünki Papa Polşadan idi, SSRİ və Qərb arasında Soyuq müharibənin qızğın çağları idi və Papa ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin ötürdüyü pulları gizli yolla Polşada antisovet "Solidarnost" hərəkatına çatdırmaqda şübhəli bilindiği üçün onun sovet DTK tərəfindən

orqanları özü Rusiyani nüfuzdan salmaq, hələ də onun xüsusi xidmət orqanlarının demokratikləşmədiyini, əksinə, "soyuq müharibə" təfəkküründə yaşama ortaya qoyduğunu sübut etmək üçün özləri müəyyən şəxsləri aradan götürüb bunun Rusiya tərəfindən edilməsi ətrafında ajiotaj yarada bilərlər".

N.Məmmədovanın sözlərinə görə, Donald Trampın Rusiyani Böyük Yeddilik klubuna qaytarılması cəhdləri, Emmanuel Makronun Qərbin hegemonluğunun başa çatmasını elan etməsi, Rusiyani çoxqütblü dünyada öz yerini tutmağa layiq olduğunu bəyan etməsi bir çox güc mərkəzlərini qane etmir, onlar istənilən vasitə ilə Rusiyani sivilizasiyalı dünyanın bərabərhüquqlu və nüfuzlu üzvünə çevrilməsini qəbul etməklə istəyirlər: "Qərbdə medianın heç də söyləndiyi kimi mütləq şəkildə azad olduğunu söyləmək çətin olduğundan mediada bundan sonra Rusiya əleyhinə yazıların dərc olunaraq Qərb ictimai fikrinin anti-Rusiyani ovqatına köklənəcəyi gözlənilir və bu cür yanaşma getdikcə daha şiddətli vüsət ala bilər".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Hətta bir neçə Paşinyan olsa belə...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Dağlıq Qarabağ separatçılarının növbəti ənənəvi "sxodka"sına getməkdən imtina etməklə erməni baş naziri N.Paşinyan əslində bu qərarı ilə özünün Dağlıq Qarabağ məsələsindəki əsl niyyətlərinə aydınlıq gətirdi.

Prinsipcə, ilk baxışda belə təəssürat yarana bilər ki, Ermənistanın siyasətçilərinin və diplomatlarının arasında əsl kaos hökm sürür, ayrı-ayrı dövlət təmsilçilərinin bəyanat və çıxışları ilkin razılaşdırma və uyğunlaşdırma olmadan edilir, Qarabağ məsələsi kimi incə və həssas problemdə hamı öz siyasətini həyata keçirir və bunun siyasi-diplomatik və hətta hərbi nəticələri haqqında düşünür.

Əlbəttə, erməni siyasətində kaos və qarşıdurma, disfunkionallıq var və bunu heç kim inkar etmir. Amma bununla belə daha çox nəzərə bir əsas tendensiya çarpır: ölkədə mərkəzi erməni elitası ilə Qarabağ siyasi klanı arasında siyasi savaq gedir.

Hətta yeni siyasi trendlər və ya tendensiyalar, xüsusən də yeni hakimiyyət ölkənin bütün siyasi coğrafiyasını əhatə etməyəndə, ölkədə əvvəlki hakimiyyətin siyasi ocaqları qalanda belə ümumi və uzlaşdırılmış siyasəti həyata keçirmək çətin olur.

İndi təsəvvür edin ki, bir ölkədə nəzarətsiz və hərbişəmiş, ən əsası da formal olaraq onun tərkibində olmayan, formal olaraq onun suverenlik hüddurlarından kənarında olan regional vahid var - aydın məsələdir ki, bu halda vətəndaş müharibəsindən və yaxud da hərbi qarşıdurmadan ancaq möcüzə nəticəsində qaçmaq olar.

Artıq şübhə yoxdur ki, özünün Xankəndidəki sərsəm bəyanatları və xüsusən də "Miatsum ittifaqı" təşkilatı ilə baş nazir N.Paşinyan əslində Dağlıq Qarabağ separatçılarının nəzarətindən çıxarmağa çalışır və məhz bu ziddiyyət Ermənistanın bütün problemlər arasında ən təhlükəli və inkişaf edən problemdir.

Düşünürük ki, hətta siyasətdən uzaq, adi orta statistik oxucu belə razılaşar ki, hər bir ölkə üçün onun rəqibinin içindəki parçalanma, siyasi disfunkionallıq həmin ölkə üçün yeni real şanslar deməkdir və birmənalı olaraq onun mövqələrini möhkəmləndirir.

Bir tərəfdən yeni siyasi modelin - parlament üsul-idarəsinin, ümumiyyətlə, demokratik quruluşun yaratdığı problemlər, digər tərəfdən ağır sosial-iqtisadi çətinliklər və nəhayət, Dağlıq Qarabağ məsələsindəki ikitərəfli - ziddiyyətli dualizm tez bir zamanda Ermənistanı iflic etməsə belə, bütün hallarda onun siyasi-diplomatik və hətta hərbi immunitetində izsiz ötürməyəcək.

Bir daha deyirik ki, belə vəziyyət bizim şanslarımızı artırır. Üstəlik, Paşinyanın hakimiyyətə gəlişilə Ermənistanın xarici siyasətində də çox ciddi problemlər yaranıb, xüsusən də Moskva - İrəvan müstəvisindəki gərginlik daha çox nəzərə çarpır.

Diqqət çəkən detallardan biri budur ki, Kreml politoloqlarının əksəriyyəti Paşinyana müxalif mövqedədir, onlar isə yalnız öz mövqələrini ifadə etmirlər, həm də Kremlin mesajlarını dilə gətirirlər.

Kremlin özünə gəldikdə isə, burada vəziyyət daha mürəkkəbdir. Oktyabrda Rusiya prezidenti İrəvana səfər etməlidir. Amma düşünürük ki, vəziyyət daha tez aydınlaşa bilər, hər halda, tərəflərin təmsilçiləri BMT Baş Məclisinin növbəti sessiyasının kuluarlarında öz mövqələrini müzakirə edə, çözümlər. Əlbəttə, digər kontaktlar da istisna olunmur, amma əsas odur ki, Paşinyan Moskva və İrəvanın yaxınlaşması üçün heç nə etməyib, əksinə yeni problemlər yaradıb.

Əlbəttə, bizim üçün narahatlıq doğuran budur ki, Kreml diplomatları Ermənistanın son öz fəaliyyətə münasibət bildirməyə tələsmirlər, amma bizə elə gəlir ki, Kremldə də belə ciddi məsələdə birmənalı seçim etməyə tələsmir və proseslərin təbii sonluğunu, N.Paşinyanın reytinginin tamamilə aşağı düşməsinə və onu daha sayıq bir adamın əvəz etməsinə gözləyirlər.

Prinsipcə, belə yanaşmada da məntiq var: çətin ki, Ermənistanın "inqilabi proseslər" dayanıqlı və inkişafı olsun, çünki bu ölkədə bir yox, bir neçə, hətta problemlər ansamblı var və nəinki bir N.Paşinyan, hətta bir neçəsi belə onları həll etmək iqtidarında deyildir, ən azı ona görə ki, siyasət adamından mitinqlərdə pafoslu çıxışlar etməkdən savayı da əlavə keyfiyyətlər olmalıdır...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının üzvü, Tərxis Olunmuş Hərbiçilərin Gəncləri Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Emin Həsənlı Türkiyədədir. Qardaş ölkənin 30 avqust Zəfər bayramı və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin yaranması günü ilə bağlı baş tutan səfər çərçivəsində E.Həsənlı görüşlər keçirir.

E.Həsənlı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında görüşləri barədə danışıq: "Türkiyənin Zəfər bayramı və Silahlı Qüvvələri Günü ilə bağlı qardaş ölkədə səfərdəyəm. Səfər çərçivəsində görüşlərimizin davamı olaraq, Ehtiyatda olan Gizirlər Dərnəyinin sədri Həmzə Dursunla Dərnəyin mərkəzi qarargahında çox yaxşı müzakirələrimiz oldu. Hədiyyələrimizi təqdim etdik. Azərbaycanla Türkiyə arasında hərbi yönümlü QHT-lərin əməkdaşlıqlarını müzakirə etdik. Onlar istənilən məsələdə Azərbaycanın haqq işini müdafiə etdiklərini, hətta Qarabağ savaşını başlayarsa, Azərbaycana gəlib könüllü olaraq iştirak edəcəklərini bəyan etdilər. Tez-tez Azərbaycana səfər edəcəklərini, beynəlxalq aləmdə üzv olduqları qurumlarda Dağlıq Qarabağ məsələsində ölkəmizi müdafiə edəcəklərini söylədilər. Onların Türkiyənin hər bölgəsində şöbələri var. Bu şöbələrin hər biri vasitəsilə Dağlıq Qarabağ, Xocalı faciəsi və Azərbaycanın digər milli problemləri ilə bağlı dəstək və rəəcəklərini qeyd etdilər. Eyni zamanda Avropada yaşayan üzvlərinin Azərbaycan diasporları ilə birgə fəaliyyət göstərəcəklərini bildirdilər. Daha sonra biz Türkiyə Müarib Qazilər Dərnəyində olduq. Bu dərnəklə bizim çox sıx əlaqələrimiz var. İstiqal qazilər tərəfindən yaradılıb. Dərnəyin Genel Başqanı Şükür Tandoğan Ordu şəhərində 30 avqust bayram tədbirlərində olduğundan Dərnəyin idarə heyətinin üzvləri ilə görüşdüm. Dərnəyin genel başqanı Şükür Tandoğan və idarə heyətinin üzvləri bizim dəvətimizlə Azərbaycanda səfərdə olub. Bu dərnəkdə əsasən Koreya və Kipr qaziləri təmsil olunurlar. Türkiyə Müarib Qazilər Dərnəyi Azərbaycana daim dəstək olub. Füzulidə 2 yaşlı Zəhra ermənilər tərəfindən şəhid edilən zaman bəyanat vermişdilər. Ermənistanın bu hərəkətlərini pisləyərək, Azərbaycan torpaqlarından bir an çəkilmələri ilə bağlı fikirlərini açıq şəkildə ortaya qoymuşdular. 30 avqust Zəfər bayramı və Silahlı Qüvvələrlə bağlı tədbirlərdə iştirak etdik. Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün 1925-ci ildə yaratdığı Türkiyə Hava Qurumunda olduq. Bu qurumun baş katibi Rafet Yafuz Ehtiyatda olan polkovnikdir. O bizi çox mehribanlıqla qəbul etdi. Türkiyə Hava Qurumu barədə bizə məlumat verdi. Bu qurumun universitetində də olduq. Muzeyi gəzdik. Türkiyə hava qüvvələrinin komandantlığı ilə bağlı xeyli məlumatlar əldə etdik. Bu qurum bizim təşkilatla əməkdaşlıq et-

Azərbaycan və Türkiyənin hərbi yönümlü QHT-ləri əməkdaşlıq edəcək

Qazilərimizin qardaş ölkəyə səfəri çərçivəsində maraqlı müzakirələr aparılır

kürü Tandoğan Ordu şəhərində 30 avqust bayram tədbirlərində olduğundan Dərnəyin idarə heyətinin üzvləri ilə görüşdüm. Dərnəyin genel başqanı Şükür Tandoğan və idarə heyətinin üzvləri bizim dəvətimizlə Azərbaycanda səfərdə olub. Bu dərnəkdə əsasən Koreya və Kipr qaziləri təmsil olunurlar. Türkiyə Müarib Qazilər Dərnəyi Azərbaycana daim dəstək olub. Füzulidə 2 yaşlı Zəhra ermənilər tərəfindən şəhid edilən zaman bəyanat vermişdilər. Ermənistanın bu hərəkətlərini pisləyərək, Azərbaycan torpaqlarından bir an çəkilmələri ilə bağlı fikirlərini açıq şəkildə ortaya qoymuşdular. 30 avqust Zəfər bayramı və Silahlı Qüvvələrlə bağlı tədbirlərdə iştirak etdik. Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün 1925-ci ildə yaratdığı Türkiyə Hava Qurumunda olduq. Bu qurumun baş katibi Rafet Yafuz Ehtiyatda olan polkovnikdir. O bizi çox mehribanlıqla qəbul etdi. Türkiyə Hava Qurumu barədə bizə məlumat verdi. Bu qurumun universitetində də olduq. Muzeyi gəzdik. Türkiyə hava qüvvələrinin komandantlığı ilə bağlı xeyli məlumatlar əldə etdik. Bu qurum bizim təşkilatla əməkdaşlıq et-

məkdə maraqlı olduğunu bəyan etdi. Hər zaman Azərbaycanın yanında olacağını bildirdilər. Türk pilotlarının bir çoxu bunların universitetini bitiriblər. Eyni zamanda çox böyük maddi, texniki bazaya malikdirlər. Türkiyənin hər bir yerində onların şöbələri var. Türkiyə Hava Qüvvələrinin bir çox təyyarələrinin təmir işlərini həyata keçirirlər. Çox ciddi, təcrübəli ekspertləri, təcili yardım vertolyotları və yanğınsöndürən təyyarələri vardır. Yaxın gələcəkdə Türk Hava Qurumunun Bakıda ofisinin açılmasını da müzakirə etdik. Onların sədri Rusiyada səfərdə idi. Gələcəkdə Türk Hava Qurumunun sədrini və baş katibini Azərbaycana səfərə dəvət etdim. Səfərimiz çox uğurlu keçir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Müxalifət liderlərinin qida təhlükəsizliyinə nəzarət olunurmu...

Dünyadan fərqli olaraq Azərbaycan müxalifəti bu məsələyə fərqli yanaşır...

Dünyada prezidentlərin, önəmli dövlət nümayəndələrinin və eləcə də müxalifət liderlərinin qidasına xüsusi diqqət yetirilir. Dövlət rəsmilərinin qida təhlükəsizliyi ilə müvafiq dövlət qurumları məşğul olduqları halda, müxalifət cəmiyyətində bu işi liderin mühafizə xidməti həyata keçirir. Xüsusilə də toplu məclislərdə və yaxud da hər hansı bir riskli məkanda lider qidalanmadan önce yeməklərini mühafizə xidməti yoxlayır. Azərbaycanda da bəzi müxalifət nümayəndələri var ki, hər hansı bir məclisində, yas yerinə mühafizə xidməti ilə gedirlər. Onların da yeməklərini mühafizələri yoxlayırlar.

Lakin sorğumuz əsnasında Azərbaycanın əksər müxalifət partiyalarının rəhbərləri bildirdilər ki, onlar qida təhlükəsizliklərinə hər hansı bir xüsusi nəzarət etmirlər.

"Yeni Müsavat" a danışan mərhum prezident, milli azadlıq hərəkatının lideri Əbülfəz Elçibəyin köməkçisi **Oqtay Qasımov** bildirib ki,

bəyin də qidasına nəzarət olub: "Məlum olduğu kimi, prezidentlərin qidalanmasına nəzarəti onların təhlükəsizlik xidmətləri edirlər. Bu işlərə birbaşa olaraq prezident, yaxud da onun köməkçisi nəzarət etmir. Əbülfəz Elçibəyin hakimiyyəti dövründə və ondan əvvəlki dövrdə də prezidentlərin qidalanma

nəzarət olub. Artıq bu, qəbul olunmuş idarəetmə strukturudur. Əbülfəz Elçibəy təbii ki, qidasının təhlükəsizliyi məsələsinə şəxsən qanşmırdı. Prezidentlikdən sonrakı dövrdə də onun qidasına nəzarət olub. Bildiyiniz kimi, 1993-cü ilin 17 iyun tarixindən Bakıdan ayrıldıqdan sonra Kələkədə yaşayıb. Orada təbii ki, onun yeməklərinə diqqət olunub. Orada onun yeməklərini hazırlayan birbaşa ailə üzvləri idi. Di-

gər tərəfdən isə orada mühafizəçilər var idi. Bu mühafizə xidməti isə 1995-ci ildən sonra bizim kurasiyamızda idi. O zamana qədər də digər şəxslər olub. Biz imkanımız daxilində bu məsələlərə diqqət edirdik. Əlbəttə ki, Əbülfəz Elçibəyin qida təhlükəsizliyi məsələsi diqqətdə saxlanılırdı".

Əksər müxalifət nümayəndələri bildirdilər ki, onlar qida təhlükəsizliyi məsələsinə diqqət etmirlər.

"Yeni Müsavat" a danışan **AĞ Partiya sədri Tural Abbaslı** "biz kimsənin öz həyatımızdan mənasız hesab etmirik" - deyə bildirdi: "Deyə bilərik ki, kimsə filan yeməyi yesin, sonra biz də yeyək. Yaxud da biz hələ özümüzü o dərəcədə önəmli, vacib bir insan hesab etmirik. Xalq qarşısında o qəder də xidmətimizin olduğunu düşünürük ki, kimsənin həyatını təhlükəyə ala. Ona görə də bizim belə bir problemimiz yoxdur. Adı insanlar tədbirlərdə və yaxud da hansısa məclisdə necə qidalanırsa, biz də elə qidalanıraq. Sadəcə olaraq, inancımızla bağlı olaraq diqqət etdiyimiz məsələ halal, haram məsələsidir. Digər təhlükəsizlik məsələsinə isə istəsək belə, diqqət etmək imkanımız yoxdur. Hansı formada biz bunu həyata keçirə bilərik? Azərbaycanda da bildiyiniz kimi çox gözəl qonaqpərvərlik adətləri var. Harada demək olar ki, bağışlayın, biz sizdən şübhələnirik, ona görə qida qəbul etməyəcəyik. Ailə, məclis sahibi bunu özünə hörmətsizlik kimi qəbul edər. Dolayısı ilə desək, bunu belə bir sistemimiz yoxdur. Toyda da, yasa da camaat nə yeyirsə, onu da yeyirik".

həyatına qəsd etmək niyyətində bulunsun".

KXCP sədrinin müavini Xəzər Teyyublu da bildirib ki, belə bir təhlükəsizlik tədbirləri almırlar: "Bizdə belə bir təhlükəsizlik məsələsi yoxdur. Dünyada oturan dövlətlər var ki, orada bu cür hallar baş verə bilər. Həmin ölkələrdə bu məsələlər təhlükəsizliklə bağlı proqrama daxildir. Ancaq mənəcə, Azərbaycanda bu məsələlər bir qədər başqa küldür. Ona görə də belə hallarda nəzarət olunmur. Bizdə də eyni qayda üzrə qida ilə bağlı nəzarət yoxdur".

ADP sədrinin müavini Həsət Rüstəmov da bildirib ki, Azərbaycanın qida təhlükəsizliyinə xüsusi nəzarət mövcud deyil:

"Deyərdim ki, bəlkə də Azərbaycanda heç bir partiyada bu cür nəzarət mövcud deyil. Ancaq hər bir insan özü qidasına nəzarət etməlidir. Bizim də sədrimiz Sərdar Cəlaloğlu, bildiyiniz kimi, həkimdir. O, qidanın xarici görünüşü və digər xüsusiyyətlərinə görə yəqin ki, təhlükəli olub-olmadığını müəyyən edə bilər. Bir sözlə, belə bir sistemimiz yoxdur. Toyda da, yasa da camaat nə yeyirsə, onu da yeyirik".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Hakimiyyətə gələndən bəri ziddiyyətli bəyanatları ilə diqqəti özünə cəlb etməyə çalışan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bu dəfə də fərqli qişafədə görünməyə cəhd edib. O, növbəti dəfə Qarabağ münaqişəsinin həlli yollarından danışarkən bu utopik tezi irəli sürüb.

Paşinyanın sözlərinə görə, ermənilər elə birlik və güc nümayiş etdirməlidir ki, istənilən mümkün düşmən Ermənistan qarşı hərbi addımlardan bəribaşdan imtina etsin. Bundan əvvəl N.Paşinyan Xankəndində çıxışı zamanı "Qarabağ Ermənistanıdır. Nöqtə" demişdi və Ermənistanın 2050-ci ilə qədər elə inkişaf hədəflərini açıqlamışdı ki, hətta öz tərəfdarları belə ona inanmamışdı. Bura Ermənistan əhalisinin 4 milyon nəfər çatdırılması, məşğulluğun, ÜDM-in, səhiyyə və hərbi xərclərin 10 dəfəyədək artırılması kimi utopik məqsədlər daxil idi. Paşinyan bu fantastik hədəflərə necə çatmaq yolları barədə heç nə söyləməmişdi. Virtualaz.org xəbər verir ki, bir neçə gün əvvəl Paşinyan guya münaqişənin etimologiyasını əsaslandırma bilmək üçün Dağlıq Qarabağın Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxmasını Azərbaycan SSR-in SSRİ-nin tərkibindən çıxması ilə müqayisə etmişdi. Hansı ki, sovet dövründə heç bir muxtariyyətə daxil olduğu respublikanın tərkibindən çıxmaq hüququ verilməmişdi. Müttəfiq respublikalar isə SSRİ-nin tərkibindən çıxmaq hüququna formal da olsa malik idilər. İndi isə Paşinyan Fransada nəşr edilən erməni jurnalı "Nouvelle d'Armenie"-ə verdiyi müsahibədə deyir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli təkcə hərbi və ya diplomatik müstəvidə mümkün deyil. "Bizdə münaqişə var və o niyə zəifləməyib. Əgər biz xalqı sa və strateji düşüncəyə malik olsaq, hansı ki, mən buna əminəm, o zaman biz məsələni qısa müddətdə, bir neçə günə həll edə bilərik. Qarabağ məsələsinin həlli üçün ölkənin potensialının konsolidasiyası lazımdır. İlk növbədə zəruridir ki, Ermənistan iqtisadiyyatı və cəmiyyəti rəqabət qabiliyyətli olsun, daimi inkişaf yoluna çıxsın", o deyib. Onun sözlərinə görə, məsələnin həlli üçün geniş kombinasiya lazımdır, bunun mərkəzində isə rəqabət qabiliyyətli iqtisadiyyat, güclü cəmiyyət və yüksək texnologiyalar dayanmalıdır. "İdeya bundan ibarətdir ki, bizim mümkün rəqiblərimizi bunu nümayiş etdirək: xalq olaraq biz o qədər birlik və cəmiyyət olaraq o qədər səfərbər olunmuşuq ki, dövlət kimi o qədər güclüyük ki, bizimlə döyüşmək mənasızdır, çünki bunun yeganə nəticəsi məğlubiyyət olacaqdır", - Nikol belə deyib.

Qeyd etdiyimiz kimi, Paşinyanın hakimiyyətə gəlişindən bu yana Qarabağ məsələsinə dair çox vaxt bir-birini təkzib edən, əsasən pafosa və elçat-

maz xəyallara söykənən tezisləri artıq onun qeyri-ciddi siyasətçi obrazının formalaşmasına səbəb olub. Ermənistan hakimiyyətinin ziddiyyətli bəyanatları və sülh danışıqlarını pozmağa yönəlik fəaliyyətinə ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri biganəlik nümayiş etdirməkdədir.

ABŞ-in ölkəmizdəki səfiri Örl Litzenberqer ötən həftə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın avqustun əvvəlində Azərbaycanın işğal altında saxlanılan Xankəndində keçirilən "ümumerməni oyunları" tədbirində çıxışı zamanı "Qarabağ Ermənistanıdır. Nöqtə" bəyanatına münasibət bildirib. Səfir jurnalistlərə açıqlamasında şiddəti pislədiyini vurğulayıb. "Biz həmişə hər iki tərəfi şiddəti təbliğ edən və gərginliyi artıran ritorikadan uzaq olmağa çağırırıq. Biz səbirsizliklə tezliklə iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin görüşünü gözləyirik, ümid edirəm ki, sentyabrda baş tutacaq. Bu dialoq prosesinin davamı olacaq ki, biz də tərəfləri buna diqqət yönəltməyə çağırırıq", - deyərək əlavə edib. Ancaq N.Paşinyanın radikal mövqeyinə paytaxtlardan sərbəst təpki verilməməsi onu öz mövqeyində daha da uzaqlara getməyə həvəsləndirir. Bu kimi destruktiv mövqe isə sonda heç şübhəsiz ki, atəşkəsin pozulması və böyük faciələrə səbəb ola biləcək savaşı başlanmasına gətirib çıxaracaq.

Rəsmi Bakı isə davamlı şəkildə Ermənistanın tərribatçı mövqeyinə beynəlxalq aləmin diqqətini cəkməyə çalışır. Prezident Administrasiyası Xarici Siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev öz twitter sahifəsində yazıb ki, XXI əsrdə Azərbaycan xalqı hələ də Ermənistanın yürütdüyü işğal siyasətindən əziyyət çəkir. H.Hacıyev ardınca qeyd edib: "01.09.1939 - tarixin ən qanlı müharibəsi olan II Dünya müharibəsi başlayıb. XXI əsrdə Azərbaycan xalqı Ermənistanın yürütdüyü, bu yaxınlarda baş nazir səviyyəsində bir daha təsdiq edilən, II Dünya müharibəsinə xas olan işğal, aneksiya, anşlüz kimi siyasətdən əziyyət çəkir".

Ermənistanın baş naziri isə özünü "sülh göyərçini" kimi təqdim etməkdən də utanmır. Onun növbəti açıqlamaları da bunu təsdiqləyir. "İndi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli və bölgədə sülhə nail olma yolları barədə fikirlərimizi ifadə edən formulumuz var. Ermənistan Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı Azərbaycanla deeskalasiya formulunu açıq şəkildə bəyan edib. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin

İrəvandan yeni Qarabağ bəyanatı - düşmən ölkənin növbəti tərribat cəhdi

"Sülh göyərçini" statusunda görünməyə çalışan Ermənistan rəhbərliyi savaşı tətikləyən mövqe sərgiləməkdə davam edir; **politoloq:** "Azərbaycan hərbi hərəkətə keçəcəksə, Paşinyanın sonu olacaq"

tam həlli üçün bölgədə təhlükəsizlik yaratmaq niyyətindədir. Birincisi, ilk növbədə, Ermənistan, Dağlıq Qarabağ və Azərbaycan xalqı üçün məqbul bir formul ortaya qoymalıdır. "Paşinyan İranın "Etimad" qəzetinə müsahibəsində bildirib. Paşinyan müsahibəsinin davamında deyib: "Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün ikinci prinsip ondan ibarətdir ki, münaqişə dinc vasitələrlə və dialoq yolu ilə həll olunmalıdır. Mən ilk Ermənistan rəhbəriyəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin müsbət yanaşma, üç ölkənin (Ermənistan, Azərbaycan və Dağlıq Qarabağ) 100%-lik iştirakı və hər üçünün də müsbət cavab verməsi şərti ilə həllini təklif etmişəm. Vurğulamalı olduğum digər bir məqam budur ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin istənilən həllində müəyyən rasionallıq və məntiq olmalıdır. Hər kəs həqiqətdən bu vəziyyətdə mübahisəni həll etməyə istəyirsə, əvvəllər qeyd etdiyim iki prinsipi nəzərə almalıdır. Bugünkü dünyada təqdim olunan həll yolu və ya bu həll prinsipləri tərəflərdən biri üçün qəbul edilməz və ya məqbul olmadığı təqdirdə, heç bir mübahisə istənilən səviyyədə həll edilə bilməz". Paşinyan deyib ki, o, şəxsən Azərbaycan rəhbərliyi ilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin vahid formulla həllinə dair təkliflərini bölüşüb: "Təəssüf ki, Azərbaycan Respublikası mediada Ermənistanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı təklif etdiyi formulla razılış-razılışmadığı və bu məsələ ilə bağlı ciddi danışıqlara başlamağa hazır olub-olmadığı barədə açıq fikir bildirməyib. Hər dəfə qarşı tərəf danışıqlar

aparmağa hazır olduğunu bildirdikdə, münaqişənin həllində azca uğur əldə etdiyimizi iddia edə bilərik".

Strateq.az-ın xəbərinə görə, Ermənistan baş naziri Türkiyə ilə münasibətlərə də toxunub: "Artıq bəyan edirəm ki, Ermənistan hökuməti Türkiyə hökuməti ilə diplomatik münasibətlər qurmağa hazırdır. Ancaq ön şərt olmadan. Məsələ burasındadır ki, Türkiyə Ermənistanla Azərbaycan arasında ki münasibətlərdən asılıdır". N.Paşinyan bir sıra absurd fikirlər də səsləndirib. Sanki Ermənistan Azərbaycan deyil, Azərbaycan Ermənistanın ərazilərini işğalda saxlayır. Üstəlik, İrəvan Türkiyəni də ittiham edəcək qədər həyasızlıq nümayiş etdirib.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a dedi ki, Ermənistan rəhbərliyi regionda sürətlə dəyişən geosiyasi mənzərəni və Azərbaycanın hərbi imkanlarını görmür, çünki realıq hissini itirir: "Bu gün Azərbaycan demək olar ki, Cənubi Qafqazda Qərbin əsas tərəfdaşı olmaqla yanaşı, Rusiya və ABŞ-ın toqquşan maraqları fonunda öz siyasi-hərbi siyasətini kifayət qədər inkişaf etdirib. Bu da Ermənistan üzərində psixoloji qələbədir. Paşinyan məhz bu aspektdən artıq Ermənistanın Azərbaycanla bacara bilməyəcəyi vurğusunu ortaya atır. Onun Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı qeyd etdikləri bərbəş Rusiya XİN-in təlimatları əsasında. Bu adam o qədər primitiv düşüncəyə sahibdir ki, Azərbaycan prezidenti ilə görüşlərində şifahi razılışmaların üstündən xətt çəkir və adı siyasi qabiliyyətdən aşağı ol-

duğunu göstərir. Bu adamlarla danışıqlarda biz heç vaxt Qarabağla bağlı müsbət nəticə əldə edə bilməyəcəyik. Birmənalı şəkildə Paşinyan müstəqil deyil. Artıq onun bu ritorikaları daxili siyasi və iqtisadi problemlərdən yaxa qurtarmağa hesablanıb. İl yarımından çoxdur ki, inqilab ölkəyə müsbət dəyişikliklər gətirməyib, daha da Qarabağ müharibəsini alovlandıracaq siyasət ortaya çıxıb. Bu da Ermənistan cəmiyyətinin rahat şəkildə idarə ediləməsinə gətirir".

Politoloq atılması zəruri olan addımlardan danışıq: "Azərbaycan Paşinyanın bu çıxışları əsasında Minsk Qrupunun üzvlərinə məlumat verməli, preventiv addımlar atmalıdır. Onun "miatsum" və digər bəyanatlarından aydın olur ki, ötən ildən fərqli olaraq, Paşinyan ciddi təzyiqləndirilib, o, Qarabağla bağlı güzəştəz siyasət sərgiləyir. Azərbaycan hərbi hərəkətə keçəcəksə, Paşinyanın sonu olacaq. Onun Ermənistan cəmiyyətinin birlik və inkişafı barədə dedikləri populyzmə əsaslanır. O, çalışır ki, Qarabağ münaqişəsində bir-başla danışıqlar olmasın və uzun illər boyu Fələstin münaqişəsi məsələsi müstəvisinə gətirsin".

M.Əsədullazadə sərt qərarların tərəfdarıdır: "Əgər İrəvan danışıqlardan yayınarsa, Azərbaycan işğalçı qüvvələrə iki raket atmaqla onu panikaya sala və masa arxasına gətirə bilər. Hesab edirəm ki, bundan sonra vaxt güzəştinə ehtiyac yoxdur. Moskva və Ankaranı da prosesə cəlb etməklə yeni danışıqlara başlamaq lazımdır".

buradakı işğalçı hərbiçilərə təlimatlar verməsi, həmçinin 2 sentyabrda separatçıların "müstəqillik" tədbirlərini keçirməsi, digər özbaşınalıqlar Azərbaycanı sərbəst addımlara vadar edir. Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi altında nazir müavinləri, baş idarə, idarə və xidmət rəislərinin, birlik komandirlərinin iştirakı, eləcə də videobağlantı vasitəsilə cəbhə bölgəsində yerləşən birləşmələrin komandirləri və digər məsul zabitlərin də cəlb olunması ilə xidməti müşavirə keçirilib. Müdafiə Nazirliyindən verilən məlumata görə, Müstəqil Mərkəzi Komanda Məntəqəsində reallaşır. General-polkovnik Z.Həsənov həmçinin dağlıq və çətin relyefli ərazilərdə döyüş növbətçiliyi aparan bölmələr üçün maddi-texniki təminat ehtiyatlarının yaradılması, hərbi qulluqçuların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, mövqelərdə, strateji kommunikasiya xətlərində, daşınma yollarında mühəndis-istehkam işlərinin daha keyfiyyətli aparılması və digər vacib məsələlərlə əlaqədar vəzifəli şəxslərə müvafiq göstərişlər verib. Sonda müdafiə naziri qarşıdakı aylarda Azərbaycanda keçirilməsi nəzərdə tutulan beynəlxalq və cəbhəboyu zonada yerləşən hərbi hissələrdə planlaşdırılan digər genişmiqyaslı təlimlərə hazırlıqla bağlı əmr və sərəncamların yüksək səviyyədə icrasını tələb edib. Sentyabrın ilk yarısında isə Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan hərbiçilərinin birgə təlimləri də keçiriləcək. Ermənistan bu hərbi təlimlərdən möhkəm diltor olub və erməni mediasında Tiflisi qıçıqlandıracaq tərribatçı yazılar dərc olunmaqdadır.

Ötən həftənin kriminal xronikasından bizə boylanın 2 hadisə diqqəti sürücülərə yönəldib. İlk həyəcanlı xəbər baş qəhrəmanı həmkarımız, jurnalist Zülfüqar Xeyir-xəbər oldu.

Xeyirxəbər idarə etdiyi "Mercedes" markalı, Az 99 BC 360 nömrə nişanlı avtomobilə Mərdəkan-Bakı avtomobil yolu ilə hərəkətdə olarkən Binə qəsəbəsi ərazisində "Daewoo" markalı, Az 99 AD 149 nömrə nişanlı avtomobilə təqib olunmuş, maşını məcburi qaydada dayandırılmışdı. "Daewoo"-dan düşən sürücü, 1993-cü il təvəllüdü Seymur Mustafazadə həmkarını döymüşdü. Məlum olmuşdu ki, yolda xırda bir mübahisədən dolayı Seymur Mustafazadə özündən çıxıb, coşub və Xeyirxəbəri döyüb. Olay ictimailəşəndən sonra isə jurnalistə yalvarışlar başlamışdı ki, Seymur Mustafazadəni başlasın. Xeyirxəbər də mövqeyi normal oldu, yol "canavarı"ni başlasın, həbsə aldılar. 2 gün əvvəl isə yenə də yol qanlı bir olaya şahidlik etdi. Bakının Həsən bəy Zərdabi küçəsində şəhər sakini, 35 yaşlı Fərid Məmmədovu qətlə yetirildi.

İlkin məlumata görə, Həbib Babaverdiyev avtomobilə H.Zərdabi küçəsində hərəkətdə olarkən qarşısında gedən maşının sürücüsü F. Məmmədovdan ona yol verməsini istəyib. Bunun üstündə tərəflər arasında mübahisə düşüb və nəticədə H. Babaverdiyev Fərid Məmmədovu ürək nahiyəsindən bıçaqlayıb. Görülmüş tədbirlərlə qəsdən adam öldürməkdə şübhəli bilinən Həbib Babaverdiyev və olay vaxtı yanında olan C.Cavadlı ilə R.Bünyatzadə də saxlanılıblar.

Azərbaycan məhkəmələrində yollarda baş verən mübahisələrdən doğan cinayət eməlləri tez-tez araşdırma predmeti olmaqdadır. Bu gün bir çox sürücülərin əli altında dəyənək, beysbol taxtası, dəmir boru, bıçaq, təkər açarı, ling, çəkiç, hətta kəpəc də tapılır. Halbuki sadalananlardan yalnız təkər açarı sürücünün gərəyi ola bilər. O da sürücünün ayaqları altında deyil, maşının yük yerində, xüsusi qablaşdırmada saxlanılmalıdır.

Nəqliyyat vasitəsində müxtəlif silah gəzdirmək hansı zərurətdən doğur?

Yollarda şiddət, aqressiya həddi niyə kəllə-çarxdadır? Maşın çarxları niyə sürücü qanına bulaşır?

Bu gedişatın qarşısını necə almaq olar?

Avtosfer.az saytının baş redaktoru, yol-nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı yollarda baş verən qanlı olayların kökündə cəmiyyətdə artmaqda olan psixoloji gərginliyin dayandığına əmindir. Deyir ki, avtomobil idarə etmək səbir və təmkin tələb edir: "Yollarda elə vəziyyət yaranır ki, artıq səbir-təmkin yer qalmır. Sürücü mədəniyyətinin aşağı olması, yol hərəkət qaydalarından bixəbər

Sürücülər yollara niyə

balta-bıçaqla çıxır-təhlükə

Ekspertlər deyir ki, nəqliyyat vasitələrində silah və silah qismində alətlər saxlayan sürücülər cəzalandırılmalıdır, əks təqdirdə...

sürücülərin yollarda olması da ciddi faktorlardır. Baxırsan ki, sürət həddi 90 olan zolaqda biri 50-60-la gedir. Ağılına da gəlir ki, digər zolaq saatda 60-la hərəkət üçün nəzərdə tutulub. Digər sürücü irad bildirəndə isə olduqca aqressiv reaksiya sərgilənir. Yəni bu gün yolların döyüş meydanına çevrilməsinin bir səbəbi yollarda "Ağaz-zərəm belə gəzərəm, harada istəsəm, orada gəzərəm" düşüncəli sürücülərdir".

"Bu, adam vurmaq üçün küt alət idi"

Elməddin Muradlı təklif edir ki, gələcəkdə belə hadisələrin qarşısını almaq üçün yol polisi və post-patrol xidməti birgə reydlər keçirməlidir: "Bu gün belə bir reyd keçirilsə, Bakı şəhərində hərəkətdə olan avtomobillərin 30-40 faizində hər cür silah aşkarlamaq olar. Beşbarmaq, dəyənək, beysbol taxtası, bıçaqlar aşkarlamaq olar. Ötən həftə belə bir reyd Yasamal rayonu ərazisində keçirildi. "Tofaş" markalı maşının sürücüsü nəqliyyat vasitəsini qoyub qaçdı. Maşının salonundan 1 metrə yaxın uzunluğu olan boru aşkarlandı. Hansının ki, bir tərəfini "izolent"lə dolamışdılar. Yəni əl tutmaq üçün yararlı hala gətirmişdilər. Bu, adam vurmaq üçün küt alət idi. Maşında narkotikin çəkisini müəyyən etmək üçün tərəzi də vardı. Sürücülər yanlarında belə alətlər gəzdirlirlər. Bəziləri bunu özünü müdafiə üçün maşında saxladıklarını deyirlər. Amma kimse deyə bilməz ki, af-

fekt halında həmin silahla, küt alətlə sürücü həmkarını o dünyalıq etməyəcək. Bütün nəqliyyat vasitələrindən belə əşyalar yığışdırılmalıdır. Bunun üçün reyd keçirilməli, nəqliyyat vasitələrində silah və silah qismində alətlər saxlayan sürücülər cəzalandırılmalıdır".

"Psixoloji gərginlik içində olan şəxs yola çıxır, əlinin altında "lom", balta ilə"

Elməddin Muradlı sürücülərin sürücülük vəsiqəsini dəyişdirərkən məcburi müayinədən keçirilməsi qaydalarının bərpə olunmasını vacib hesab edir: "Əvvəllər 10 ildən bir sürücülük vəsiqəsi dəyişdirilirdi. Bu zaman sürücülük vəsiqəsini dəyişdirən vətəndaş məcburi tibbi müayinədən keçirilirdi. Bu zaman sürücünün psixoloji durumu da yoxlanılırdı. Bu gün isə belə qayda yoxdur. 18 yaşında sürücülük vəsiqəsini alan şəxs bir də 70 yaşını haqlayanda müayinədən keçirilir. Yəni sürücünün psixoloji durumunun yoxlanılması vacib olan şərtlərdəndir. Psixoloji gərginlik içində olan şəxs yola çıxır, əlinin altında "lom", balta ilə. Sanki müharibəyə gətirmiş kimi yola çıxırlar. Belə şəxslər çox xırda, əhəmiyyətsiz bir olaya görə qarşısındakını hətta öldürməyə hazır olurlar. Cəmiyyətdə böyük gərginlik var və məişətdən yollara sirayət etməyə başlayıb. Hesab edərim ki, yollarda reydlər keçirməklə belə hadisələrin böyük qisminin qarşısını almaq olar".

"Yollarda da belə hadisələr içdən gələn aqressiyadan doğur"

"Güzgü Dəyişim və İnkişaf Mərkəzi"nin rəhbəri, psixoloq Fərqanə Mehmanqızı yollardakı qanlı olayların kökündə sürücülərin daxili aqressiyasının dayandığını düşünür: "Bu gün ümumilikdə cəmiyyətdə daxili aqressiya çox güclüdür. İstər ailədaxili məsələlərdə olsun, istərsə də ictimai yerlərdə belə hallar müşahidə edilir. Gənclər arasında sanki bir aqressiya yarışması var. Kimin aqressiyası daha çoxdur, demək o güclüdür düşüncəsi hökm sürür. Bu gün insanlarda empatik bacarıq, özünü başqa insanın və ya canlılığın yerində hiss etmə bacarığı, başqasının dərindən şərik olma hissi çox aşağıdır. Ona görə də kiməsə bir söz demək olmur, dərhal hücumçu reaksiyası əmələ gəlir. İnsanlar arasında şiddət çoxdur. Bu gün küçədə gəzən insanların üzündən sanki zəhrimar yağır. İnsanlar bir-birindən içərisindəki aqressiyanın intiqamını almağa çalışırlar. Bütün problemlərinin səbəbkarı kimi qarşılarında olan insanı gören fərdlər çoxalıb. Yollarda da belə hadisələr içdən gələn aqressiyadan doğur".

"Xırda bir məsələdən dolayı böyük bir cinayətə getməkdən çəkinmirlər"

Psixoloq insanlarda aqressiyanın artmasının əsas qaynaqlarından biri kimi filmləri görür: "Xüsusən türk seriallarında şiddət, özbaşına-

lıq təbliğ olunur. Özgüveni olmayan insanlar belə serialların qəhrəmanlarına bənzəməyə, özlərini onlara oxşatmağa çalışırlar. Həmin filmlərin qəhrəmanları isə əllərində, maşınlarında silah gəzdirir, hər an istənilən şəxsə atəş açə bilirlər. Filmlərdə belələri qəhrəman kimi göstərilir. Özgüveni olmayan insanlar da belə serialların təsiri altına daha tez düşürlər. Özlərinin lider olduqlarını göstərmək üçün məişətdə, yollarda, küçədə xırda bir məsələdən dolayı böyük bir cinayətə getməkdən çəkinmirlər".

Psixoloq deyir ki, belə halların yayılmasının qarşısını almaq üçün ümumiyyətlə efriden şiddət təbliğ olunan filmlər yığışdırılmalıdır: "Ailədaxili qətlər, intiharlar, yollarda aqressiya artan xətə gedə-

lumət verə bilər, hansına ki, dərhal reaksiya veriləcək. Və ya xidmət aparan yol patrul xidməti və ya post-patrul xidməti avtomobili yanında nəqliyyat vasitəsinə əyləyib baş verənləri anladılar. Kimisə təqib edərlərsə, saxladılar ona "çox sağ ol" deməyəcəklər ki? Təqib ediləni saxlatmaqda məqsəd dalaşmaq istəyindədir. Maşından nə ilə düşəcəyi də bilinmir. Bəziləri maşınlarında bıçaq gəzdirlirlər. Yollarda belə hallar olanda nəqliyyat vasitəsini dayandırmaq olmaz. Hərəkəti polisin yanına çatana qədər davam etdirmək lazımdır. Hansı ki, yollarda kifayət qədər polis xidmət aparır. Polisin yanına çatmışsınızsa, deməli, bir xuliqanlıq hərəkətində, bir cinayətdə tərəf olmaqdan yayına bilmisiniz".

"Nazir hər 2 addımdan bir polis qoymalıdır küçəyə?"

Mahmud Hacıyev deyir ki, cəmiyyət də belə hadisələrə biganə qalmamalıdır: "Baxırsan ki, bir nəfəri döyüb öldürürlər. Yaxınlıqda dayananlar da tamaşa edir. Kimsə yaxın-

cək. Qadınlara, uşaqlara, ümumilikdə insanların bir-birinə qarşı aqressiyası artan xətə lə inkişaf etməkdədir".

Psixoloq sistemli şəkildə maarifləndirmə işlərinin aparılması yolu ilə cəmiyyətdaxili aqressiyanı aradan qaldırmağın mümkün olduğunu vurğuladı.

Sabiq polis rəisindən yollarda döyülməmək üçün "resept"

Elmi-Praktik Hüquq Mərkəzinin rəhbəri, sabiq polis rəisi Mahmud Hacıyev deyir ki, nəqliyyat vasitəsində soyuq silahların, küt alətlərin gəzdirilməsi qanunla qadağandır: "Polis əməkdaşları nəqliyyat vasitəsində belə alətlər aşkarladıqda sürücü İnzibati Xətalar Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə məsuliyyətə cəlb oluna bilər. Hətta cinayət əməli kimi də qəbul edilə bilər. Maşında niyə dubinka, beşbarmaq olmalıdır?"

Mahmud Hacıyev deyir ki, yollarda hər cür şəxsə rast gəlinir: "İnsan var mədənidir, özünə güvənir, emosiyalarına sahib çıxır, intellekti var. İnsan da var ki, tərbiyə görməyib, özünə güvəni yox səviyyəsinədir, aqressivdir. Beləsi yolda nə hoqqadan desən çıxmağa meyillidir. Hər kəsə qıcıqlıdır. Cəmiyyətdə hər cür insan var".

Mahmud Hacıyev yollarda döyülməmək, öldürülməmək üçün "resept" də açıqlayıb: "Yolda kiməsə təqib olunursa, ən yaxşı variant nəqliyyat vasitəsini dayandırmamaqdır. Təqib edilən 102-ni də yığıb mə-

laşıb tərəfləri sakitləşdirmək istəmir. Cəmiyyətdə zorakılığa bir loyallıq var. Hər şeyi polisin üzərinə atmaq tendensiyası var. Hamı "polis hara baxır" deməklə qınayır. Axı polis də sən kimi bu cəmiyyətin üzvüdür də. Nazir hər 2 addımdan bir polis qoymalıdır küçəyə? Cəmiyyət də belə hadisələrə qarşı olmalıdır. Sən də bir tərəfin olsan da, reaksiya ver, qan tökməyə imkan vermə də. Dərd ondadır ki, yolda hücumu məruz qalan yol kənarındakı 4-5 şəxsin, ağısaqqalın yanında saxlayıb kömək istəyə bilmir. Adamlar biganədirlər, döyən, əzənin tərəfində dayanmaqdan çəkinmirlər. 20-30 il əvvəl belə hadisələr olmurdu, olanda isə cəmiyyət aqressiv ton nümayiş etdirəni qınayır, ona qarşı çıxırdı. Bu gün isə tam əksidir".

"Sanki Cənubi Afrika ölkəsindədirlər..."

Mahmud Hacıyev deyir ki, polis üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirir: "Bütün yükü polisin üzərinə yükləməklə, polis var deyib ayağını sallamaqla belə hadisələrin qarşısı alınmaz. Cəmiyyətin belə hadisələrə reaksiyası adekvat olmalıdır. Sanki Cənubi Afrika ölkəsindədirlər, maşında hər cür soyuq silah, küt alət gəzdirlirlər. Belə halların qarşısını almaq lazımdır. İnzibati Xətalar Məcəlləsi ilə maşında "lom-lapatka" gəzdiren sürücüləri məsuliyyətə cəlb etmək vacibdir".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV
"Yeni Məsəvat"

ABŞ prezidenti Donald Trampın İrana məxsus kosmik raket stansiyasının fotolarını paylaşması qalmaqala səbəb olub. Prezident Trampın twitter hesabında paylaşdığı ağ-qara fotoda ehtimala əsasən, İranın şimalında stansiyada raket buraxılışının uğursuz olduğu, partlayış baş verdiyi görünür. Donald Tramp isə fotoya yazdığı qeydində raket buraxılışında işlərin qaydasında olmadığını, ancaq burada Amerikanın rol almadığını yazıb.

Ötən həftə raketin kosmosa göndərilməsi prosesində partladığını etiraf etdiyi deyilir. Amerikalı rəsmilər də belə bir hadisənin baş verdiyini bildirir.

İran hökuməti bu foto ilə bağlı məlumatı təsdiq edib. Hökumət sözcüsü bildirib ki, İmam Xomeyni adına raket buraxılış mərkəzində qəza baş verib.

İranın elm və informasiya texnologiyaları naziri Məhəmməd Cavad Azəri Cehromi Trampın yaydığı fotoya cavab olaraq İranın kosmosa göndərməyə hazırlaşdığı "Nahid-1" kosmik peyki ilə foto paylaşaraq altından "Hazırda "Nahid-1" və mən, salam Tramp" yazıb. Eyni zamanda Cehromi "Nahid-1" in rabitə peyki olduğunu və yaxın zamanlarda kosmosa göndərəcəyini bildirib.

Nazir bildirib ki, raketin kosmosa göndərilməsini Müdafiə Nazirliyi həyata keçirdiyi üçün Trampın iddiasına nazirlik cavab verməlidir. Ancaq "Nahid-1" peykinin hazırda onlarda olduğunu deyən Cehromi hazırda peykin son tamam-

İranın uğursuz ballistik raket sınağı, yoxsa qəza?

ABŞ prezidentinin İrana məxsus kosmik raket stansiyasının fotolarını paylaşması qalmaqala səbəb olub

lama işlərinin davam etdiyini, yaxın zamanlarda kosmosa göndərilməsi üçün Müdafiə Nazirliyinə veriləcəyini deyib.

Ancaq hələlik İran rəsmi qurumları ölkənin şimalında yerləşən İmam Xomeyni buraxılış stansiyasında partlayışın

olub-olmaması ilə bağlı açıqlama verməyib. Lakin medianın yazdığına görə, iranlı rəsmilərdən biri raketin buraxılış zamanı qəza olduğunu və bu qəzanın texniki səbəbdən baş verdiyini qeyd edib.

O da iddia olunur ki, İranın

kosmosa raket göndərilməsi ilə bağlı bu il ərzində 3 cəhdi olub və bu cəhdlərin hamısı uğursuzluqla nəticələnib. Lakin ABŞ-da hesab edirlər ki, ardıcıl 3 uğursuzluq İranın ballistik raket sınaqları ilə bağlı ola bilər. Yəni Tehran kosmosa raket göndərmək adı ilə uzaqmənzilli ballistik raketlərini sınaqdan keçirir. Bu səbəbdən də Vaşinqton Tehrana ballistik raket xəbərdarlığı edib.

Lakin bu foto həm də Amerikada geniş müzakirələrə səbəb olub. Bir çoxları prezident Trampın bu fotonu paylaşmasını kəşfiyyat sirlərinin açılmasına kimi qiymətləndirib. Çünki İranda çəkilən foto görünür odur ki, ABŞ kəşfiyyatının kosmik peyki vasitəsilə çəkilib. Prezident isə faktiki olaraq gizli kəşfiyyat məlumatını açıqlayıb.

Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi-

nin peyk rəsmləri analitiki Patrik G. Eddinqton Trampın yaydığı fotonun ABŞ-a məxsus kəşfiyyat peyki tərəfindən gizli çəkildiyini bildirib. Ekspert deyib ki, prezidentin kəşfiyyatın xüsusi əməliyyat vasitəsilə çəkdiyi fotonu paylaşması düşmənlər üçün sevindirici xəbər olub. Ancaq ABŞ Müdafiə Nazirliyi (Pentaqon) foto ilə bağlı açıqlama verməyib. Kəşfiyyat analitikləri isə sözügedən fotonun cümə günü bir kəşfiyyat hesabatında yer aldığını bildirib.

Donald Tramp isə fotonu paylaşarkən yazdığı qeyddə bu fotonu paylaşmaq haqqına sahib olduğunu yazıb. Ancaq ekspertlər prezidentin kəşfiyyat məlumatını açıqlamasını tənqid edir. Rəsmi qurumlar isə hələlik məsələyə münasibət bildirmir.

Belə anlaşılır ki, foto həqiqətən İranda çəkilib. Ancaq fo-

tonun raket kosmosa buraxılan zaman, yoxsa hazırlıq mərhələsində partladığı məlum deyil. Üstəlik, bu partlayışın kosmosa raket buraxılışı zamanı baş verdiyi də dəqiq deyil. Bu barədə nə amerikalılar, nə də təbii ki, iranlılar ətraflı açıqlama vermir. Digər tərəfdən, bəzi iddialara görə, həmin gün İranda iki ayrı yerdə raket buraxılışı və ya hazırlığı həyata keçirilib. Partlayışın konkret olaraq hansı mərkəzdə yaşandığı dəqiq bilinmir.

Lakin bu foto onu göstərir ki, birincisi, İran ciddi şəkildə ballistik raket və kosmosa peyk göndərilməsi layihəsi üzərində çalışır. İkincisi isə ABŞ hazırda İrani ciddi şəkildə izləyir, bu ölkə ərazisində baş verən ciddi hadisələr ABŞ kəşfiyyatının müşahidəsi altındadır.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Tramp İranda vuruşmaqdan vaz keçdi

Rəsmi Tehran Vaşinqtonun neft embarqolarını yumşaltacağını deyir; cümə axşamına qədər irəliləyəcək olmasa, Tehran daha bir nüvə öhdəliyindən çəkiləcək

Bu həftənin cümə axşamına qədər Avropa Birliyi nüvə anlaşması ilə bağlı öhdəlikləri yerinə yetirməyə, İran nüvə müqaviləsindəki öhdəliyinin bir qisminə imtina edəcək. Bununla da Tehran nüvə müqaviləsindəki öhdəlikdən imtinaın 3-cü mərhələsinə başlayacaq. Bu barədə açıqlamanı xarici işlər naziri Cavad Zərif verib.

İran parlamentində çıxışı zamanı Zərif deyib ki, hazırda Avropa Birliyi ilə danışıqlar davam edir. Onun sözlərinə görə, İran tərəfi AB-yə nüvə anlaşmasındakı öhdəlikləri məhdudlaşdıraraq təkliflərini təqdim edib. Cümə axşamına qədər ortaq məxrəcə gəlinməsə, o zaman İran növbəti dəfə nüvə öhdəliklərinin bir qisminə imtina edəcək. Ancaq o, hələlik 3-cü mərhələnin detallarını açıqlamayıb.

Lakin buna baxmayaraq, İran rəsmiləri ABŞ-la münasibətlərdəki gərginliyi nisbətən düşdüyünü qeyd edir. Ötən şənbə günü xarici işlər nazirinin müavini Abbas Əraqçi ABŞ-ın İranın neft ixracı mövzusunda yumşaqlıq göstərdiyini deyib. Əraqçi bildirib ki, bu, maksimum təzyiqlik və maksimum müqavimət siyasətinin verdiyi nəticədir. Çünki ABŞ-ın nüvə müqaviləsindən sonra

İrana tətbiq etdiyi sərt sanksiyalara cavab olaraq İranın nüvə sazişindəki bəzi öhdəliklərdən geri çəkildiyini xatırladan Əraqçi deyib ki, İran nüvə sazişini davam etdirmək üçün neft satışını və bank sahəsindəki problemlərin həllini təminat altına almalıdır.

Qeyd edək ki, İranın rəsmi İRNA Xəbər Agentliyinin məlumatına əsasən Əraqçi bildirib ki, ötən həftə Fransada keçirilən G-7 zirvəsində ABŞ və Fransa prezidentləri arasında keçirilən görüşdən sonra Vaşinqton İran neftinin satışı ilə bağlı təzyiqləri azaldı.

Xatırladaq ki, avqustda Fransanın Biarritz şəhərində keçirilən G-7 sammitinə gəzlənilmədən İran xarici işlər naziri Cavad Zərif qatılıb. İran XİN rəhbəri əsas hissəyə qatılmasa da, 3 saat ərzində sammitdə iştirak edən bəzi dövlət rəsmiləri ilə görüşüb.

Sonradan məlum olub ki, Zərifə Fransa prezidenti Emmanuel Makron dəvət edib. Maraqlıdır ki, amerikalılar Zərifin Sammitə qatılması ilə bağlı hər hansı məlumatlarının olmadığını bildiriblər. Hətta ABŞ nümayəndə heyətinin üzvü müxbirlərə bildirib ki, Tramp Zərifin sammitdə görünməsindən heyətlənib. Lakin sammitə ev sahibliyi edən Fransa tərəfi digər G-7 ölkələrini, o cümlədən ABŞ hakimiyyətinin Zərifin səfəri ilə bağlı əvvəlcədən məlu-

matlandırdığını bəyan edib. Ancaq Ağ Əv bunu təkzib edib. Cavad Zərif isə Biarritz şəhərində sammit keçirilən yerdə 3 saatdan bir qədər artıq olub və bir sıra nazirlər, dövlət və hökumət başçıları ilə görüşüb. İran XİN rəhbəri twitterdə Fransanın prezidenti ilə məhsuldar görüş keçirdiyini yazıb. C.Zərif Almaniya və Britaniya baş nazirləri Merkel və Consonu da səfəri ilə bağlı məlumatlandırdığını qeyd edib. Cavad Zərifin G-7 sammi-

tində qəfil peyda olmasının əsas səbəbi nüvə sazişi və onun qorunması ilə bağlı AB ölkələri və İranın apardığı danışıqlardır. Avropa Birliyi hər vaxt nüvə sazişini qoruyub saxlamağa çalışır. Məlum olduğu kimi, 2018-ci ilin mayında ABŞ birtərəfli qaydada 2015-ci ildə imzalanmış nüvə sazişindən çıxıb. Eyni zamanda Vaşinqton İranı ballistik raket sınaqları və Yaxın Şərqdə silahlı qrupları dəstəkləməkdə ittiham edərək sanksiyalar tətbiq edib.

Bu sanksiyalar nəticəsində Tehranın neft satışını demək olar ki, məhdudlaşdırıb. İran isə anlaşmaya sadiq qalan digər 5 ölkə, xüsusən də 3 Avropa ölkəsi - Almaniya, Fransa və Böyük Britaniyanı sazişi qorumağa çağırıb. Bunun üçün Avropa ölkələri İranın neft satışına qoyulan məhdudluğu qaldırmalıdır. Lakin ABŞ-ın sərt sanksiyalar qarşısında hazırda əksər Avropa şirkətləri İranla anlaşmaları dayandırıb. Tehran isə bəyan edib ki, Avropa ölkələri müqaviləni qorumaq üçün neft sanksiyalarını götürməlidir. Çünki əks təqdirdə Tehran nüvə fəaliyyətlərini ye-

nidən bərpə edəcəyini bəyan edib. Artıq Tehran 2015-ci il anlaşmasının bir sıra maddələrindən çıxıldığını bəyan edib.

Yeri gəlmişkən, bugünlərdə İranın "Fars" xəbər agentliyi xəbər verib ki, Çin hökuməti Amerika embarqolarına rəğmən İrandan neft almasını artırır. Agentliyin məlumatına görə, Çinin İrandan neft idxalı iyul ayındakı rəqəmlərə nisbətən 4,7 faiz artaraq gündəlik 216 min barelə çatıb.

Eyni zamanda Zərifin Trampın razılaşdırılmaqla G-7 sammitinə qatılmasını onu göstərir ki, Vaşinqton İranı daha artıq sıxmaq istəmir. İyun ayının 20-də İranın ABŞ-a məxsus pilotsuz uçuş aparatını vurmasından sonra iki ölkə müharibənin astanasına gələcək. Vaşinqton İranla müharibəyə qol qoymadı. Tramp administrasiyası növbəti bir savaşı Yaxın Şərqi darımağın edəcəyini və üstəlik, ABŞ-ın regional maraqlarına, beynəlxalq imicinə ciddi zərər vurmağını nisbətən azaldıqca qoruyub saxlamağa çalışır. Aydın məsələdir ki, Makronun Zərifə G-7 sammitinə dəvət etməsi də razılaşdırılmış addım olub. Bu məsələdə bəlkə də, Əraqçinin qeyd etdiyi kimi, təzyiqlərin İranın müqavimət imkanlarını daha da artırması faktını nəzərə alan Vaşinqton administrasiyası gərginliyi azaltmağa qərar verib.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ölkəsindən kənarında yaşayan insanların vətən, torpaq həsrəti çəkməsi bilinən bir haldır. Uşaqlığı, gəncliyini keçirdiyi məkənlərdən uzaq olmaq, orada vaxt keçirə bilməmək, sevdiyi təamları olduğu yeni ölkədə tapma bilməmək gerçəkdən də insana kədər hissi gətirir. Və bir də həmin yerlərdə, həmin günləri bir daha yaşaya bilməyəcəyinin əminliyi. Bütün bunların darıxmaq, nisgil, ağrı ilə müşayiət olunması anlaşılındır.

Amma səyahət, yeni gezinti, yeni yerlər kəşf etmək, bir həftə-on gün istirahət üçün xarici ölkələri seçənlər üçün də durum fərqli deyil. İnsan bir neçə gündən sonra o gözəllər gözəli ölkələrdən, şəhərlərdən, füsunkar təbiətdən, nemətlərdən də bezir. Bir an öncə Bakının tıxacına, tüstülü havasına, səs-küylü məhəlləsinə dönmək istəyir. Darıxmaq hissi səyahətin 5-6-cı günündən, bəlkə də daha öncə səni yaxalayır, vətənə qayıdanda görəcəyin işləri düşünür, doğmalarınla necə görüşəcəyini xəyal edir-sən.

Niyə? Hansı səbəbdən ölkədən aralı düşmək insanı kədərə, özləmə, nostaljiyə sövq edir? Bəzən ailəsi, bütün yaxın ətrafı ilə xaricə köç etmiş insanlar üçün də bu darıxmaq hissi yan keçmir. Onlar ən əziz adamlarının əhatəsində belə, öz vətənləri üçün ağır özləmə keçirirlər. Bunun səbəbi nədir? Təkcə həsrət, vətən sevgisi, yoxsa adaptasiya problem?

Hazırda Belçikada yaşayan mühacir satirik Mirzə Sakit "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sualları cavablandırdı. Dedi ki, əgər kimlərsə "dolanışiq üçün pulum olmur" desə, buna inanaram. Amma əksəriyyəti yalan danışır: "Vətənin, torpağın işğaldə qalması demək olar ki, heç 90 faizini maraqlandırmır. Mən şahidi olmu-

İnsanların xaricdə vətən üçün darıxmasının psixoloji məqamları

Mirzə Sakit: "Burada oturub "Vətən, xalq, millət" deyənlərin əksəriyyəti boğazdan yuxarı danışanlardır"

Azad İsayadə: "Bizimkilər köçməyi xoşlamır, köçəndə də qayıtmağı arzulayır"

şam, bəzən burada Qarabağdan danışmaq istəyirəm, baxıram ki, ağızlarını çevirib aralaşırlar. Darıxmağa gəldikdə isə heç bir bar verməyən soran torpağı üçün də insan darıxır. Bunun səbəbi də öz vətəninə, torpağına biganəlikdən, laqeydlikdən irəli gəlir. Belələri ancaq yaxşı maşınlar, xoş güzəran, dəbli paltarlar axtarırsındırlar, bu da zamanında mariflənmənin yetərinə olmaması üzündəndir, heç indi də mariflənmək istəmirlər. Amma fərqi deyillər ki, yaşa-

dıqları Avropa ölkələrinin vətəndaşları öz dövlətini, vətəninə necə sevir. Bizimkilər isə saxta posmodernistlik azarına tutulublar. Burada oturub "Vətən, xalq, millət" deyənlərin əksəriyyəti boğazdan yuxarı danışanlardır, bir az dərinə salan kimi boğulurlar".

Psixoloq Azad İsayadə isə hesab edir ki, buna nostalji fenomeni deyirlər. Müsahibimizin fikrincə, bu, təkcə uşaqlıqla bağlı deyil: "Ümumiyyətlə, keçmişimiz bizim yadımızda daha

şirin və daha maraqlı görünür, nəinki reallıq. Sovet dövründə yaşayanlar tez-tez deyirlər ki, orada yaxşı idi, qiymətlər yaxşı idi, Amma reallıqda yada düşəndə görürük ki, biz indi faktiki Avropada yaşadığımız kimi yaşayırıq. Növbələr yox, istədiyimiz məhsulu istədiyimiz yerdən tapırıq. Xaricə köçən, kənddən şəhərə köçən hər zaman gəldiyi yer üçün darıxır. Öz balaca kəndində evi üçün darıxır. Nostalji fenomeni deyilirdir. Bu, hamımıza xasdır".

A.İsayadə dedi ki, azərbaycanlılar digər millətlərlə müqayisədə torpağa daha bağlıdır. Müsahibimizin sözlərinə görə, erməni köçdüyü yere daha çox adaptasiya olunur: "Bizimkilər köçməyi xoşlamır. Köçəndə də qayıtmağı arzulayır. Bu iki məqamla görə bizim diasporlar daha kiçik və zəifdir. Biz say baxımdan köçməyi və orda qalmağı sevmirik. Ya kiçik vətən, ya da böyük vətən, fərq etmir".

Daha bir reallıq odur ki, insan necə hava udur, qidalanırsa, eyni zamanda uşaqlıq illərindən formalaşaraq informasiya mübadiləsi edir. İnsanın özünün müəyyən tip informasiyalara ehtiyacı var. Həmin informasiyalar insanın qəlbində müəyyən bir dəyərlərin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bunun üçün də insan xarici ölkədə olarkən həmin doğma mühit istər-istəməz ona şüurlu təsir edir.

Yeməklərlə bağlı isə həm psixoloji, həm də fizioloji məqamlar var. İnsan istənilən yeməyi yeyərkən beyində həmin ona reaksiya olur. Doğma yemək olanda sanki beyin rahat işləyir, yad yemək olanda isə beyin çətinlik çəkir.

Xaricdə yaşayan bütün insanlar üçün adaptasiya dövrü var. Bəzən insan xarici ölkədə 10 il yaşasa belə, yenə də adaptasiya olunmur. Bunun adına isə "darıxıram" qoyur, amma məsələ başqadır. Əslində isə adaptasiya dövrünü keçə bilməyib, hər şeyi öz ölkəsinə bağlayır, yaşadığı yere öyrəşə bilmir.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

"Bakcell"dən yenilənmiş "Ulduzum" mobil tətbiqetməsi: eksklüziv endirim və güzəştlərə çıxış imkanı

Azərbaycanın İlk Mobil Operatoru və Ən Sürətli Mobil İnternet Provdayeri "Bakcell" şirkəti "Ulduzum" mobil tətbiqetməsini yeniləyib.

"Ulduzum"u yükləmiş "Bakcell" abunəçiləri bu proqramın tərəfdaşlarını asanlıqla tapıb, endirim kodlarını əldə edə, mövcud təkliflər və yeniliklər barədə məlumat ala bilərlər. Həmçinin, yeni tətbiqetmə sayəsində istifadəçilər qənaət olunmuş məbləğlər, qoşulduqları kampaniyalar, qazanılan "keşbeklər", gün ərzində istifadə edilməyən kodlar və digər üstünlüklər barədə məlumat ala biləcləklər. Yeni tətbiqetmə həmçinin müxtəlif oyunlarda iştirak etmək və hədiyyə qazanmaq imkanı verir.

Yenilənmiş "Ulduzum" mobil tətbiqetməsini Android və iOS sistemləri ilə çalışdırmaq üçün aşağıdakı linklərdən yükləmək olar:

<https://apple.co/32yW5j5>
<http://bit.ly/UlduzumApp>
 "Bakcell" şirkəti ölkənin ən genişmiqyaslı loyallıq proqramını həyata keçirmək-

lə öz abunəçilərini eksklüziv endirimlər və güzəştlərlə təmin edir. Artıq 5 ildən çoxdur ki, Azərbaycanda ən uğurlu loyallıq proqramlarından biri hesab olunan "Ulduzum"un geniş partnyor şəbəkəsi 300-dən çox yerli və beynəlxalq tərəfdaşın 500-dən artıq satış və xidmət nöqtəsini özündə birləşdirir.

Bu günə kimi "Ulduzum" loyallıq proqramına 3 mil-

yondan artıq "Bakcell" abunəçisi qoşulub. Proqramın istifadəçiləri populyar restoran və otellər, nüfuzlu geyim, parfümeriya və elektronika mağazaları ilə yanaşı, sağlamlıq, idman və əyləncə mərkəzləri, ən populyar kinoteatrlar, banklar, kitab dükanları, kabel televiziya provayderləri və digər sahələrdə fəaliyyət göstərən tərəfdaşlarımızın təklif etdiyi özel

kampaniyalar və endirimlərdən yararlanmaq imkanına malikdirlər.

Proqram haqqında ətraflı məlumatı www.ulduzum.az səhifəsindən almaq mümkündür.

***

"Bakcell" haqqında Azərbaycanın İlk Mobil Operatoru və Ən Sürətli Mobil İnternet Provdayeri "Bakcell" şirkəti müasir mobil

kommunikasiya xidmətləri istifadəçilərinə geniş çeşiddə məhsullar təklif edir. Şirkət öz abunəçilərinə ən mükəmməl 4G/LTE mobil internet xidməti göstərir.

"Bakcell" şirkətinin 4G şəbəkəsi artıq bütün Bakı və Abşeron ərazisi daxil olmaqla ölkənin 40-dan çox rayon və şəhər mərkəzlərində mobil operatorun abunəçilərinə ən üstün müştəri təcrübəsi təmin edir.

7500-dən artıq baza stansiyası vasitəsilə "Bakcell" şəbəkəsi əhalinin 99%-ni, ölkə ərazisinin isə 93%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) əhatə edir. Mobil rabitə şəbəkələrinin müqayisəli testləri (bençmarkinq) sahəsində beynəlxalq lider və

ən etibarlı müstəqil təşkilat olan "P3 Communications" şirkəti tərəfindən "Bakcell" şirkəti Azərbaycanda sınaq nəticələrinə görə, ən yaxşı şəbəkə adına layiq görülüb ("Best in Test"). 2018-ci ildə şirkət "Azərbaycanın ən sürətli mobil şəbəkəsi" adına layiq görülüb. Bu mükafat bütün dünyada tanınmış "Ookla" şirkəti tərəfindən "Bakcell"ə Azərbaycan Respublikası ərazisində ən sürətli mobil internet xidmətlərinin göstərilməsinə görə təqdim edilib.

"Bakcell" və onun məhsul və xidmətləri haqqında ətraflı məlumat əldə etmək üçün, xahiş edirik, www.bakcell.com internet səhifəsinə daxil olun və ya 555-ə zəng edin. Press-relizlərlə tanış olmaq üçün www.bakcell.com/az/news (və ya İngilis dili üçün www.bakcell.com/en/news) səhifəsinə daxil olun.

Qeyri-"Bakcell" abunəçiləri isə 012 498 89 89 nömrəsinə zəng etməklə "Bakcell" in məhsul və xidmətləri haqqında məlumat əldə edə bilərlər.

Elan

Füzuli rayonu Arış kənd sakini Hüseynov Səyyad Ənvər oğluna məxsus qeydiyyat nömrəsi 1117069328, dövlət reystr çıxarışının nömrəsi 1129499 olan Bakı şəhəri Yasamal rayonu, Çingiz Mustafayev küçəsi ev 110, mənzil 9-un sənədi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Son zamanlar Bakının müxtəlif ərazilərində tez-tez qaz təchizatında dayandırma halları baş verir. Bununla bağlı demək olar ki, "Azəriqaz" İB tərəfindən hər gün məlumat yayılır. Məsələ sosial şəbəkələrdə də müzakirə edilir. İddialar vardı ki, qaz təchizatının dayandırılmasının səbəbləri başqadır və dayandırmaların problemlə, təmirlə bağlı olması yalandır.

Yayılan xəbərlərə aydınlıq gətirmək üçün "Azəriqaz" İB böyük həcmli dayandırmalardan birinin baş tutacağı əraziyə mediatur təşkil etdi. Belə ki, jurnalistlər qaz təchizatının dayandırıldığı Binəqədi rayonunun Xocaheşən qəsəbəsi ərazisinə aparıldı. Burada media nümayəndələrinə qaz boruları üzərində aparılan işlər barəsində geniş məlumat verildi. Bildirildi ki, qaz təchizatında dayanmanın səbəbi yeni çəkilmiş qaz xəttinin və qollarının qoşulması prosesi ilə bağlıdır. Bu səbəbdən də 1 günlük olmaqla Binəqədi rayonu, Sulutəpə və Xocaheşən qəsəbələrində qaz təchizatı dayandırılıb. Həqiqətən də ərazidə işlərin aparılmasının şahidi olduq.

Sosial şəbəkələrdə bu dəfə müzakirə olunan məsələ belə dayandırmaların nə zamana qədər davam edəcəyi məsələsidir. İnsanları narahat edən məsələ budur ki, Bakıda qaz xətlərindəki təmir prosesi nə üçün uzanır? **Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin İctimaiyyətlə Əlaqələr Şöbəsinin rəisi Ceyhun Səfərov söylədi ki, qaz təchizatında dayandırmalar bir neçə**

də müəyyən edilir. Nə qədər hissəsə sızanın baş verməsi aird olunur. Bundan sonra isə texnoloji proseslərə start verilir və sızmanın ləğvinin icrasına başlanılır. Daha bir səbəb, möv-

gün dayandırma etmədən, hissə-hissə icra edirik. Çalşırıq ki, uzunmüddətli fasilələrə yol verilməsin. Məhz buna görə də eyni yerdə hər ay 1 dəfə olmaqla, bir neçə dəfə dayandırma olur.

verilməsi üçün icrası vacib olan texnoloji prosesdir. Sentyabrın 15-dən sonra isə kipliyə sınaq işləri minimuma endiriləcək. Həmin zamandan sonra tamamilə başqa bir rejimə keçiləcək. Bu rejim ondan ibarətdir ki, artıq kipliyə sınaq deyil, hansısa qeydə alınacaq qəza və yaxud da qoşulmaların ucabatından yaranacaq dayandırmalar olacaq".

C. Səfərov bildirib ki, "Azəriqaz" İB-dən asılı olmayan dayandırmalar da var:

Qazın təchizatında dayandırmalar azalacaq - rəsmi

Ceyhun Səfərov: "Sentyabrın 15-dən sonra başqa bir rejimə keçiləcək"

səbəbdən asılı olaraq baş verir:

"Bunlardan birincisi sızmalardır ki, bunu da biz qəza kimi dəyərləndiririk. Sızmalar baş verərkən onun ətrafı bağlanır. Yeni sızma hansısa xətdə ortaya çıxıbsa, sızmanın ləğvi prosesi üçün qazın verilişi dayandırılır. Sözsüz ki, kəmərdə qaz qaldığı halda sızmanın aradan qaldırılması mümkün deyil. Sızma nöqtəsi, sahəsi dəqiq şəkil-

lən qaz xəttinin üzərində yerləşən yeni binaların qoşulması prosesi ola bilər. Bu, istismara qəbul olunmuş binalar, yaxud da dövlət proqramına icra olunub, qazlaşdırılan yerlər, yeni yaşayış massivləridir ki, bunların da həmin xətlərə qoşulması zərurəti ortaya çıxdığı zaman proses qaydalara uyğun olaraq 1 həftə və ya 10 gün ərazidə icra edilməlidir. Bunu da biz 10

Daha bir proses isə sazlama işləridir. Bunu biz sentyabr ayının 15-nə qədər tamamlayırıq. Bunun üçün də qrafik qurulur və komissiyanın qərarı olur. Komissiya prosesdə kəmərin yoxlanmasını həyata keçirdikdən sonra qaz təchizatı bərpa olunur. Ancaq proses özü qeyri-qanuni qaz birləşmələrinin, qaz sızmalarının qarşısının alınması və əhaliyə fasiləsiz, itkisiz qazın

"SOCAR-ın Qaz İxrac İdarəsi var ki, bu, tamamilə fərqli bir qurumdur. Onların dayandırmalarının da məlumatlarını biz yayırıq. Nəticədə bu da "Azəriqaz" İB-in yaydığı məlumatların bolluğunu göstərir. Qeyd etdiyim xəbərləri ona görə yayırıq ki, həmin idarənin magistral kəmərlərindən ayrılan qolları sif bəzən abonentlərin qaz təchizatına hesablanır. Ona görə də məlumatlar bizim tərəfimizdən verilir. İctimaiyyətdə müzakirə edilən məsələlərdən biri də qaz kəsilib təkrar verildikdən sonra borulara vurulan havanın saygınlarda boş yerə pul yazması məsələsidir. Bildirim ki, hava abonentin saygıncına çatmadan, xətdən çıxarılır. Hava vurulması texniki bir prosesdir. Məlumdur ki, borunu qazla yoxlamaq olmaz. Buna görə də sazlama mərhələsini hava ilə aparırıq. Bu hava müəyyən bir mənbədən vurulur və xüsusi şamlardan buraxılır. Bunun da öz miqdarı var. Havanın çox vurulması mümkün deyil. Çünki qazla havanın daha böyük həcmdə birləşdirilməsi xoşagəlməz hadisələrə gətirib çıxara bilər. Ona görə də havanın vurulmasına da ciddi nəzarət olunur. Bu proseslə bəzən sızmalardan harada baş verməsini müəyyənləşdiririk, həm də boruya kənar müdaxilələrin olub-olmadığını öyrənirik. Bu baxımdan, havanın vurulmasının digər problemlərə yol açması mümkün deyil".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Badamdaradakı villalardan axan su bir məhəlləni "gölə" çevirib - reportaj

Səbayeldəki Arif İsmayılov küçəsinin sakinləri gölməçədə, asfaltı dağılmış kələ-kötür məhəllədə yaşamaqdan bezar olublar; bilmirsən ki, Hələbdəsən, yoxsa Bayılda...

"Biz bu məhəllənin yay-qış, yağışlı-günəşli havalarda sel-su içində olmasından bezar olmuşuq. Nə qədər şikayət etmək olar?"

Gəlirlər, düzəldirlər, üç gün sonra yenə küçəni su aparır. Bütün günü su məhəllənin yuxarı başından magistral yola qədər tökülür.

Elə bil ki, bulaqdır. Hələ siz küçənin gününə baxın. Asfaltdan əsər-ələmət qalmayıb. Belə çala-çuxur, kələ-kötür yol nə Lerikdə var, nə Xınalıqda. Şəhərin mərkəzi yeridir, bir maşın asfalt tökən yoxdur ki, canımız qurtarsın".

Bunu paytaxtın Səbayel rayonu, Arif İsmayılov küçəsinin sakinləri bizimlə söhbətində bildirdilər.

20-ci sahəyə yaxın olan, camaat arasında "Vtoroy" adlanan, yeni II Mədən yaşayış massivi sayılan bu ərazidə yüzlərlə ev var. Sakinlər danışır ki, bütün problemlərin başlıca səbəbkarı Badamdaradakı təpələrdə yerləşən villalardır.

Sürüşmə zonasında yerləşən bu malikanələrdən gələn sular A.İsmayılov küçəsinə axıb tökülür: "Deyirlər ki, əsas səbəbi tez-tez su borularının partlamasıdır. Amma şəhərin hansı yerində bu qədər boru partlayır?"

Badamdarın üstündəki o villaların ucabatından elə sürüşmə baş verdi. Sular da həmin evlərdən tökülüb gəlir. Neçə illərdir ki, vəziyyət belədir.

Biz o vaxt çox dedik, bəzi məmurlar az eşitdilər. Deyirdik ki, orada villa tikmək olmaz. Amma Teleqülləyə yaxın yerlərdə, təpə-

də imarətlər tikməyə davam edirdilər. Ona görə məhəlləni hər gün su basır. Bura gələn deyir ki, axı Bakıda yağış yağmır, bura necə yağıntı düşüb. Deyirik ki, bura hər gün villalardan yağış yağdırırlar. Siz hələ Arif İsmayılov küçəsinə qışda gərsiniz. Palçıq dize qədər, maşınlar dağılmış asfaltı, gölməçələri yara-yara keçirlər".

A.İsmayılov 42 ünvanında yaşayan sakinlər bildirirlər ki, yaşadığı binanın qəzalı olduğu və köçürüləcəyi deyilib. Bu söhbət hələ ki ağızdan-ağıza dolur və ortada real bir plan yoxdur.

Sakinlərin sözlərinə görə, münasib kompensasiya verilə və ya evlə təmin edilsələr sevinərlər. Çünki yolları bərpad, gölməçə olan məhəllədə yaşamaqdan tənqə gəliblər.

Məhəlləni gəzərkən hər addımbaşı qarşımıza gəcəqondular çıxır. Əslində onlara gəcəqondu da demək olmaz, təzə tikilmiş evlərdir.

Amma məhəllə sanki gölün içində, yaxud yarımadada yerləşir. Yuxarı qalxdıqca öyrənirik ki, aşağı axıb gələn su Badamdaradakı evlərdən gəlir.

"Azərsu" ASC bir neçə dəfə məhəllədə təmir işləri aparıb, partlayan su xətləri yenilənib. Sakinlərin sözlərinə görə, bununla iş düzəlir.

"Birincisi, bu yolları asfaltlasınlar. Yollarımız hamar olsa, camaat əziyyət çəkməz. Gələn maşınlara baxın, elə bil dərə-təpə aşırar.

Biz Bayraq meydanından bir az aralıda oluruq, Bayılı necə gözəlləşdiriblər. Amma bu küçəyə girəndə bilmirsən ki, Hələbdəsən, yoxsa Bayılda...

Ona görə yolları düzəltsinlər, sonra araşdırınlar ki, bu suyun mənbəyi əsas haradandır. Nə yay bilirik, nə qış. Uşaqlar məktəbə gedəcəklər, gölməçələrin içindən keçirlər, evə gələndə ayaqları yaş olur, xəstələnirlər.

Başqa küçələrdə bu cür vəziyyət hökm sürmür. Ən dəhşətli si Arif İsmayılov küçəsidir. Özü də bu küçə şəhidin adını daşıyır", - deyir məhəllə sakini Firudin gileylin.

Sakinlər xatırladırlar ki, ötən il "Azərsu" ASC yeni su xəttinin çəkilməyə başlamışdı.

Kanalizasiya xətti də sıradan çıxmışdı, onsuz da bərpad vəziyyətə olan yollar dağılmışdı. Sonra nə yollar düzəldildi, nə çəkilən yeni su borusu problemi həll elədi - yenə darmadağın asfalt və gölməçələr...

Sakinlərin sözlərinə görə, ilin bütün fəsillərində yollar palçıqdan keçilməz olur, gah kanalizasiya, gah da su borusu partlayır.

A.İsmayılov camaatı danışır ki, evlərə su zərər-zərər, qram-qram gəlir: "Kim nasos qoyubsa, suyun təzyiqi yaxşıdır. Yuxarı evlərdə, binalarda su güc-bəla gəlir. Yayda əhali əziyyət çəkir".

Bu ilin aprelində yayılan rəsmi məlumatda isə deyilir ki, "Azərsu" ASC Tədbirlər Planına uyğun olaraq Səbail rayonunun 20-ci sahə yaşayış massivində içməli su layihəsinin icrasına başlanılıb.

20-ci sahə massivində icra olunan layihə Gülbala Əliyev, Arif İsmayılov, Çernyaxovski və Yüzbəy Mürsəlov küçələrini əhatə edir. İndiyədək bu ərazidə içməli su təchizatı əhali tərəfindən pri-

mitiv qaydada yaradılıb və uzun müddətdir istismarda olunan şəbəkələr hesabına aparılıb.

Burada yaşayan əhali günəşin olmaqla fasiləli rejimdə içməli su ilə təmin edilirdi. Mövcud su xətləri istismara yarasız vəziyyətdə olduğundan tez-tez qəzalar baş verirdi və suyun təzyiqini artırmaq mümkün olmurdu.

Bütün bunlar nəzərə alınaraq həmin küçələrin içməli su təchizatı sistemlərinin yenidən qurulmasına qərar verilib.

Layihə çərçivəsində adıçəkilən küçələrdə müxtəlif diametrlə borularla 5,4 km uzunluğunda su xətləri inşa edilir. Yeni şəbəkədən hər bir evə birləşmə verilərək saygınlıq quraşdırılacaq.

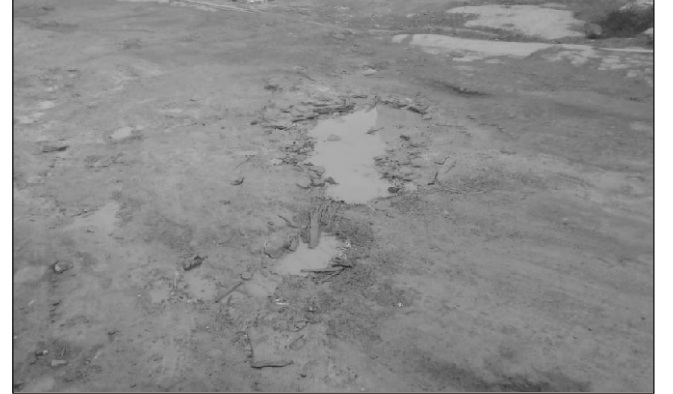
Badamdar qəsəbəsinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsi çərçivəsində "+190 Badamdar" su anbarından 20-ci sahə yaşayış massivinə içməli suyun verilməsi məqsədilə 2,2 km uzunluğunda magistral su kəməri inşa edilib.

Bu magistralın və yeni yaradılan sistemin imkanlarından istifadə etməklə bu ərazidə yaşayan 30 mindən çox insanın su təchizatı əsaslı şəkildə yaxşılaşacaq.

20-ci sahə yaşayış massivinin su təchizatında dayanıqlıq təmin edildikdən sonra ərazidə yerləşən "Şimal" nasos stansiyasının fəaliyyəti dayandırılacaq.

Layihə çərçivəsində 20-ci sahə ərazisində açıq kanallarla axıtılan tullantı suların toplanması məqsədilə 2 km uzunluğunda kanalizasiya xətlərinin tikintisi də planlaşdırılır.

Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

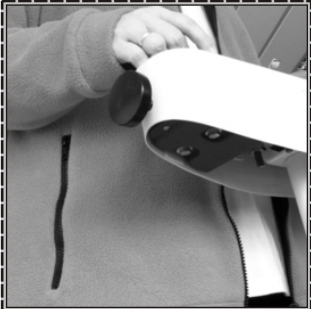
MÜSAVAT

Son səhifə

N 181 (7351) 3 sentyabr 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Gün ərzində bir qutu siqaret çəkən şəxs həyatının hər ilindən bir neçə saniyə məhv edir.
- * Napoleonun əsgərlərinin generala "Sən" deyə müraciət etmək hüquqları var idi.
- * Şampan şüşəsi tıxacının uçuş sürəti saniyədə 14, uçuş məsafəsi isə 12 m-dir.
- * İlk reklam 1477-ci ildə İngiltərədə istehsal olunub. Bu, dua kitabının reklamı idi.
- * İnsanın həyatı boyu başında çıxan tükləri ölçsək, 725 km edəcək.
- * İnsan orqanizmində leykositlər 2-4, eritrositlər isə 3-4 ay yaşayır.
- * Alimlərin fikrincə, insan məktəbi bitirdikdən 22 il sonra sinif yoldaşlarının demək olar hamısının adını və simasını yaddan çıxarır.
- * Roma ordusunda hər çadırdə 10 əsgər qalırdı. Hər çadırın öz başçısı seçilir və "dekan" adlanırdı.
- * İnsan orqanizmində yaşayan bakteriyalar 2 kq təşkil edir.
- * Gi de Mopassan, Aleksandr Düma, Şarl Quna 'Parisdə Eyfel qülləsinin ucaldılmasına qarşı "protest" imzalayıblar.
- * Həyatı boyu insanın hər barmağı 25 milyon dəfə əyilir.
- * Bir ildə 21 milyon 557 min 600 saniyə var.
- * Tüdorun hakimiyyəti dövründə İngiltərədə sıx bağlanmış korset və bilekdə çoxlu qolbaqlar bəkirəlik əlaməti hesab olunurdu.
- * İnsan bədənindəki əsəb impulsları saniyədə 90 m sürətlə dəyişir.
- * Dünya əhalisinin qidasının 70%-dən çoxu 12 çeşiddə bitki və 5 növ heyvandan ibarətdir.
- * İnsan beyni gündə dünyadakı bütün telefonlardan daha çox elektrik impulsu edir.
- * İngiltərədə çap olunan ilk kitab şahmata həsr olunub.
- * Kitab oxuyarkən hər saniyədə 70 hüceyrə ölür.
- * İnsanın gün ərzində orta gücü 100 vatt, ürəyinin gücü isə 10 vattdır.
- * İnsanın ağızında 40 000 bakteriya var.
- * Qadınlar kişilərdən 2 dəfə artıq göz qırpır.
- * İnsanların 70%-i çoxluğun fikrindən asılıdır. Yalnız 30% insan öz fikri ilə hərəkət edir.
- * Məşhur Volterin meyiti XIX əsrin əvvəllərində qəbirdən oğurlanıb, bu barədə yalnız 1864-cü ildə xəbər tutulub.
- * Maksimal sayda krossvordu Adrian Bell hazırlayıb. 1930-cu ilin yanvarından 1980-ci ilə qədər o, "Tayms" qəzetinə 4520 krossvord yollayıb.
- * İlk coğrafi atlas e.ə.150-ci ildə alim Ptolomey tərəfindən yaradılıb, 1477-ci ildə Boloniya şəhərində çap edilib.

40 kilo arıqladı, həyatı dəyişdi

Britaniyalı qadın artıq çəkisi ilə mübarizə formalarından danışdı. Bu barədə "Daily Mail" nəşri yazıb. Britaniyanın Uels şəhərindən olan 47 yaşlı Pola Denier dizində keçirilən əməliyyatdan sonra kökəlib. Bu, onun həyatında ağır bir mərhələ idi. O, xəstə ayağına görə çətin hərəkət edirdi. Qadın danışdı ki, onun kökəlməsinin qəribə hekayəsi olub: "Mən bir şeytan çarxına düşdüm sanki. Öncə həddən artıq yeyirdim, sonra ağgözlüyümə görə özümə nifrət edirdim. Bu nifrət hissi məni yenidən yeməyə məcbur edirdi. Çünki özümü hansısa formada sakitləşdirməliydim".

2017-ci ilin avqustunda onun anası dünyasını dəyişib. Həmin vaxt Denierin çəkisi 120 kilo idi və çətinliklə 52 ölçülü geyimin içinə sığışırdı. Dəfn mərasimində süd anası ona aşağıdakıları deyib: "Sən arıqlamaq barədə heç düşülmürsən? Anlamırsan ki, bir qədər arıqlasan öz qızından pis görünməzsən?"

Süd anasının bu sözləri Deniere çox pis təsir edib. Onsuz da heç vaxt diplomatik danışmayan qadının dəfn mərasimində ona bu sözləri deməsi Denieri kədərləndirib və qərar verib ki, bu sözlərdən nəticə çıxarsın. Dəfndən bir ay sonra qadın dietaya oturmağa qərar verib və nəticədə 40 kilo çəki atıb. İndi isə o, 44 ölçüdə geyim geyinir.

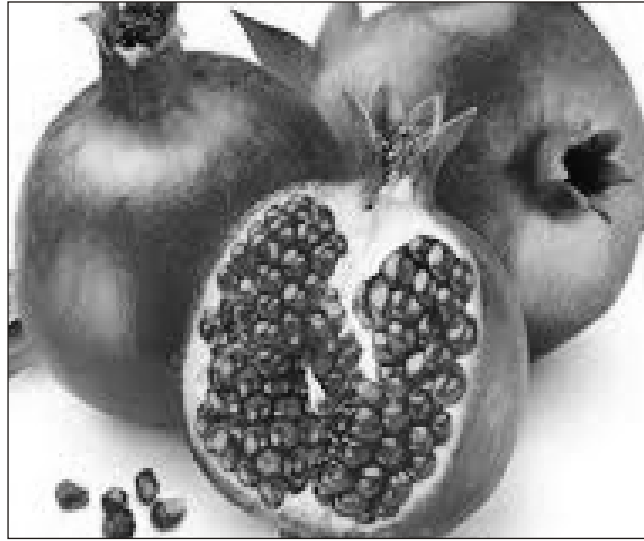
İyulda xəbər verilmişdi ki, Böyük Britaniya sakini 63 kilo arıqlayıb. O, bununla anasına bənzəmək istəyib. O, bunun üçün fast-fooddan imtina edib və idman zalına gedib. Qadın eyni zamanda düzgün qidalanıb və üç həftədən sonra nəticəni görüb.

Narın qabığına da yeyin

Çində son illərdə aparılan təcrübələr nəticəsində məlum olub ki, narın qabığı meyvədən və suyundan daha faydalıdır. Belə ki, nar qabığının tərkibində olan "ellegik asit" deyilən maddə qadınlarda sinə xərçənginin yaranmasının qarşısını alır.

Təcrübələr nar qabığının xolestrolu aşağı saldıqını, beta hüceyrələrini artıraraq diabetli xəstələrə, ürək-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkənlərə çox yardımçı olduğunu deyir. Təcrübələr nəticəsində müəyyən edilib ki, narın qabığı sinə, yemək borusu, dəri, bağırsaq, prostat və pankreas xərçənginə qarşı daha xeyirlidir.

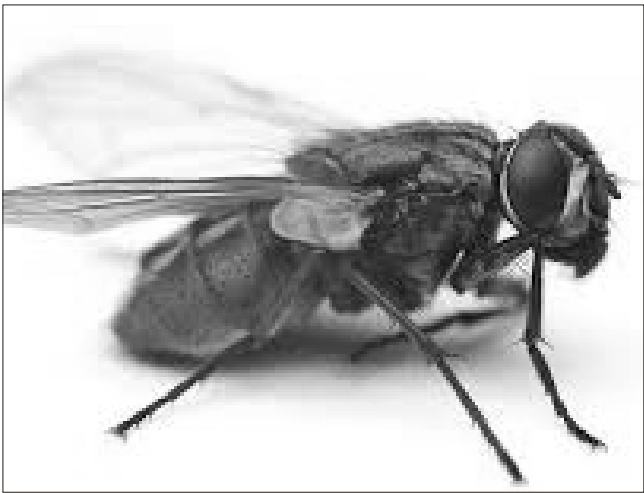
Nar qabığından xeyirli maddələri necə almaq olar? Bunun üçün nar qabıqlarını kölgədə qurutmaq lazımdır. Daha sonra qurumuş qabıqları xırdalayırıq. 100 qr qaynanmış suya,

2 qr nar qabığı ataraq 10 dəqiqə qaynatmaq lazımdır. Hazır olan mayeni çay kimi qəbul etmək olar. Qurudulmuş və parçalanmış hazır nar qabıqlarını qəhvəyüzdən dəyirməndə toz

halına salıb hazırladığımız salatlarda və ya ağartı məhsullarında da istifadə edə bilərik. Duzdan istifadə etməkdənsə, üyüdülmüş nar qabığı yemək daha faydalıdır.

Ağızına milçək girdi, özünü öldürdü

Türkiyədə ən əcaib ölümlərin siyahısı hazırlanıb. Yazette.com saytının xəbərinə görə, bu siyahıda 53 yaşlı balıqçı Cevdet Özkanın ölümü ilk yeri tutub. Balıqçının ölüm səbəbi tragikomikdir. Belə ki, balıqçı əsnəyərək ağızına, oradan da mədəsinə girən milçəyi öldürmək üçün "unikal" bir üsul seçib. Bu üsul milçəköldürən spreyi ağızına sıxmaqdan ibarət olub. Bu üsulu tətbiq edəndən bir neçə dəqiqə sonra C.Özkanın halı pisləşib. Yaxınları onu xəstəxanaya çatdırandan bir neçə dəqiqə sonra balıqçı həyatını itirib. Həkimlər kişinin zəhərləndiyini və mədəsinin yumağın da heç bir xeyri olmadığını deyib.

Gün ərzində telefona 60 dəfə baxırsızsa...

İsveçli alimlər sübut edib ki, son illər insanların telefon asılılığı xəstəlik həddinə çatıb. Belə ki, hətta yemək zamanı belə telefonu əlindən yerə qoymayan insanlar var. Alimlər son bir il ərzində müxtəlif sosial təbəqədən olan 600-a yaxın insan üzərində təcrübə keçirib. Məlum olub ki, gündəlik iş rejimində insanlar gün ərzində 60 dəfə telefona baxırlarsa, bu, artıq telefon xəstəliyinin əlamətidir. 60 dəfə baxış isə təkcə zəng və mesajları təqib etmə mənasını vermir. İnsanlar heç bir səbəb olmadan, heç bir bəhanəsiz telefonlarına baxır. Ya keçmiş mesajlara nəzər salır, ya gələn telefon zənglərinin saatına. Bundan başqa, rəyi soruşulan insanların çoxu telefonuna zəng və sms gəlməyən zaman stress keçirir, aparatın xarab olmasından şübhələnir.

Qadın gec ana olubsa...

Alimlər insanların həyatları ilə bağlı maraqlı məqamı ortaya çıxarıblar. Sən demə, gec ana olmuş qadınlar daha çox ömür sürürlər. Adətən cəmiyyətdə gec ana olmağın mənfi cəhətləri müzakirə olunur, ancaq alimlərin ortaya çıxardıqları məlumat bütün bu "mənfilerin" üzərindən xətt çəkib. Rusiya mətbuatının məlumatına görə, ekspertlər iddia edirlər ki, 33-37 yaşlarında ana olan qadınlardan uzun ömür yaşamaq şansı daha çoxdur. Danimarkalı alimlərin araşdırmasında 4800 nəfər iştirak edib. Alimlər uzun ömürlülüğün dəqiq səbəbini izah edə bilməyiblər. Amma ehtimal edilir ki, gec ana olmuş qadınlardan sağlamlıqları daha yüksəkdir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisənziya N: B 114
SAYI: 3.050